

RSMP

วารสาร ราชสีมาปริทัศน์

Journal
Ratchasimaparithat

2569

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2569

<https://so09.tci-thaijo.org/index.php/RSMP>

วารสารราชสีมาปริทัศน์ เป็นวารสารวิชาการในกลุ่ม มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม การศึกษาค้นคว้า และเผยแพร่ บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และ ผู้สนใจทั่วไป เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน และการวิจัยใน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภายนอก รวมทั้งเป็น เวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการในสังคมไทยและสังคมร่วมสมัย ขอบเขตเนื้อหาของวารสารครอบคลุมสาขาวิชา ดังต่อไปนี้ ศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วารสารเปิดรับบทความทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับ เป็นราย 3 เดือน

- ฉบับที่ 1 : มกราคม – มีนาคม
- ฉบับที่ 2 : เมษายน – มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 : กรกฎาคม – กันยายน
- ฉบับที่ 4 : ตุลาคม – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

พระศรีธีรพงศ์, ดร.	เจ้าคณะเขตราชบุรณะ
พระครูสังวรวิริยรักษ์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
พระครูศรีปริยัตยารักษ์, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

บรรณาธิการ

ดร.สมศักดิ์ สุนพะเนาว์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
------------------------	---

กองบรรณาธิการ

พระครูสุตกิจวรคุณ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
พระครูกิตติสุตคุณ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
พระมหาสันติภาพ โชติปัญญา, ดร.	ผู้อำนวยการกองวิชาการและมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
พระครูปลัดพุทธวิงศ์วรรณ, ดร.	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
พระมหาสุรสิทธิ์ นนทปัญญา, ดร.	วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร พินยารักษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
ดร.วรวิมล พุดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
ดร.ชัชชนกข์ จันทวงศ์เดือน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุบล ผลจันทร์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทปภา สุริยะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.สุวัฒน์ อาษาสิงห์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ณัฐพงศ์ ฝอดสูงเนิน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา
ดร.แสงอรุณ บุญศรี	ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สุปรียา ครุศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปรุ
ดร.ภูริชัย ต่ายเกิด	ผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์บำรุง
ดร.วินัย หริ่มเทศ	โรงเรียนวังกรดพิทยา
ดร.รสริน อาจไธสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนนานาชาติเซนต์สตีเฟ่นส์ เขาใหญ่

ดร.ธนากร ประพฤทธิพงษ์
ดร.จักรกฤษณ์ ภู่งษ์พัฒน์
ดร.คมสัน วัฒนรัตน์
ดร.ศศิธร หมั่นกระโทก
ดร.พิทวัส จำปา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตะครอง
รองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนนิคมทับทิมทาบวงสรวงเคราะห์ 1
ศูนย์คุมอง โชคชัย
โรงเรียนวัดสระแก้ว

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวปณิตา มุ่งก่อกกลาง
นายฉันทวัฒน์ แสนสุรินทร์

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นางสาวปณิตา มุ่งก่อกกลาง

ออกแบบปก

นายฉันทวัฒน์ แสนสุรินทร์

พิสูจน์อักษร

นางสาวปณิตา มุ่งก่อกกลาง

จัดรูปเล่ม

นางสาวปณิตา มุ่งก่อกกลาง
นายนิคม วิเศษทรัพย์
นายฉันทวัฒน์ แสนสุรินทร์

เว็บไซต์วารสาร

<https://so09.tci-thaijo.org/index.php/RSMP>

บทบรรณาธิการ

วารสารราชสีมาปริทัศน์ เป็นวารสารวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มุ่งส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ การศึกษาค้นคว้า และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการเป็นเวทีกลางสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ในบริบทของโลกยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ การพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจเชิงลึกต่อมนุษย์และสังคม รวมถึงการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน วารสารฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีความเข้มข้นทางวิชาการ มีคุณภาพตามมาตรฐาน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภายนอก ขอบเขตเนื้อหาของวารสารครอบคลุมหลากหลายสาขา ได้แก่ ศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งสะท้อนถึงความหลากหลายทางความคิดและมุมมองที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ วารสารยังเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการสื่อสารองค์ความรู้ในระดับชาติและนานาชาติ วารสารราชสีมาปริทัศน์จะเป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวงวิชาการไทยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อ่านทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนาวารสารให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

ดร.สมศักดิ์ สุนพะเนาวิ
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย.....	1
ปวิษฐา รัฐปัญญาภุ, จีรนนต์ ไชยงาม นอกซ์, ประยูร อิมิวัตร์	
บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1.....	15
วรรณิษา เขียวระโทก, จำรัส มุ่งเผือกกลาง	
คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	27
จีรพงศ์ เสาทอง, จำรัส มุ่งเผือกกลาง	
การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.....	39
กาญจนา นาใจคง, มานะ สินธุ์ชานนท์	
การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4	51
สุรวัดน์ เสนาชัยนรัก, จำรัส มุ่งเผือกกลาง	
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.....	62
จารุวิทย์ ปัญญาหาร, ทับทิม สุขพิน, ประยูร อิมิวัตร์	
การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4	79
ปราโมทย์ ฮะสูงเนิน, จำรัส มุ่งเผือกกลาง	
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	90
รมย์ธีรา ปทุมมาศไพศาล, จำรัส มุ่งเผือกกลาง	
ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย.....	99
ภัสสร หาญสุวรรณชัย, จีรนนต์ ไชยงาม นอกซ์ , ประยูร อิมิวัตร์	
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการความสำเร็จ ในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3.....	109
นิธิตศักดิ์ พิธิลป์, มานะ สินธุ์ชานนท์	

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ
บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND PARTICIPATION IN THE
MANAGEMENT OF EXECUTIVE COMMITTEES OF SUNDAY BUDDHIST
EDUCATION CENTERS IN CHIANG RAI PROVINCE

ปวิษฐา รัษฎัญญาภู¹, จีรนันต์ ไชยงาม นอกซ์², ประยูร อิมิวัตร³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Pawitchaya Rattapanyaphoo¹, Jeeranan Chaingam Knox², Prayoon Imiwat³

Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 29jinansane@gmail.com

(Received : 25 January, 2026; Edit : 31 January, 2026; accepted : 3 February, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ขนาดของศูนย์แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การมีส่วนร่วม, ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

Abstract

This research aimed (1) to investigate the level of transformational leadership in management from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang Rai Province, (2) to study the level of management participation from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang Rai Province and (3) to compare the level of transformational leadership and management participation from the executive Committees of Sunday Buddhist Study Centers in Chiang

Rai Province classified by the size of the Sunday Buddhist Study Centers. The sample group consisted of 306 individuals were assigned according to the table of Krejci and Morgan. The tool used in the research was a 5-level estimation scale questionnaire with a consistency of .96 and a reliability value of the entire questionnaire of .983. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), and F-test (One-way ANOVA).

The research finding were as follows:

1. The overall level and in each individual aspects of the transformational leadership in the management of the executive Committees were rated at a high level.
2. The overall level and in each individual aspects of the management participation of the Administrative Committees were also rated at a high level.
3. The comparison of the transformational leadership and management participation of the executive Committees, when classified by the size of the Sunday Buddhist Study Centers, showed a statistically significant difference overall at the 0.01 level.

Keywords : Transformational leadership, Participation, Sunday Buddhist Education Centers.

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เติบโตท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เต็มไปด้วยสื่อ เทคโนโลยี และการสื่อสารที่มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุกับความเจริญทางด้านจิตใจ ประกอบกับความอ่อนแอของวัฒนธรรมไทยที่ไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรม และค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เด็กมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวไม่มีสัมมาคารวะเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่มีความรับผิดชอบและขาดวินัย (ณัฐริกาต อัจฉิก และคณะ, 2568 : 379)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ศพอ.) จึงเป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่สร้างการรับรู้ให้กับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เกิดการเรียนรู้ในด้านศาสนา ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและด้านการรักษา สืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชนและประชาชนในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีปัญญา มีความสุข และมีความรักความสามัคคีภายในชุมชน ตลอดจนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านศาสนาและศีลธรรมเพื่อความสงบสุขของสังคม (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2563 : 11-13)

การบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ผ่านมาพบปัญหาและข้อจำกัด ได้แก่ การขาดการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ แนวโน้มของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เปลี่ยนแปลงไป การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ทำงานไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการวางแผนและการดำเนินการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (พระมหาทรงยศ แทนยัง, 2560 : 92-93) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และการให้ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนและปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดที่เกิดขึ้น เนื่องด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ติดตาม โดยเปลี่ยนปลอบโยนของผู้นำและผู้ติดตามให้สูงขึ้น (Bass and Avolio, 1990 อ้างถึงใน อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล, 2559: 845-860) นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังกระตุ้นผู้อื่นให้คล้อยตามและปฏิบัติตามให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์กรโดยการชักจูง ประนีประนอมหรือประสานประโยชน์เพื่อให้บุคคลต่างๆ ในหน่วยงานมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า (เนตรนภา เจตนจำนงค์, 2564 : 18) อีกหนึ่งปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการเกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คือการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียสมัครใจเข้ามาบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหา ความต้องการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (จตุพร มาเพิ่มผล, 2550: 9)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย มีจำนวน 102 ศูนย์มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 982 คน/รูป ในแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกันในด้านขนาดของศูนย์และบริบทในการบริหารจัดการ ทั้งศูนย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จากบทสัมภาษณ์ของสุพจน์ ทนทาน พบว่าศูนย์ขนาดเล็ก มักเผชิญปัญหาในการบริหารจัดการ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการส่งผลให้โครงการหรือกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งยังพบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนธรรมศึกษา ซึ่งครูบางส่วนยังขาดทักษะและเทคนิคที่ทันสมัยในการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ หลักสูตรที่ใช้ไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจที่จะเข้าเรียนน้อยลง ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ต้องเผชิญกับความซับซ้อนในการบริหารจัดการ การประสานงานที่ยุ่งยากและงบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งความแตกต่างของศูนย์ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงรายให้มีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

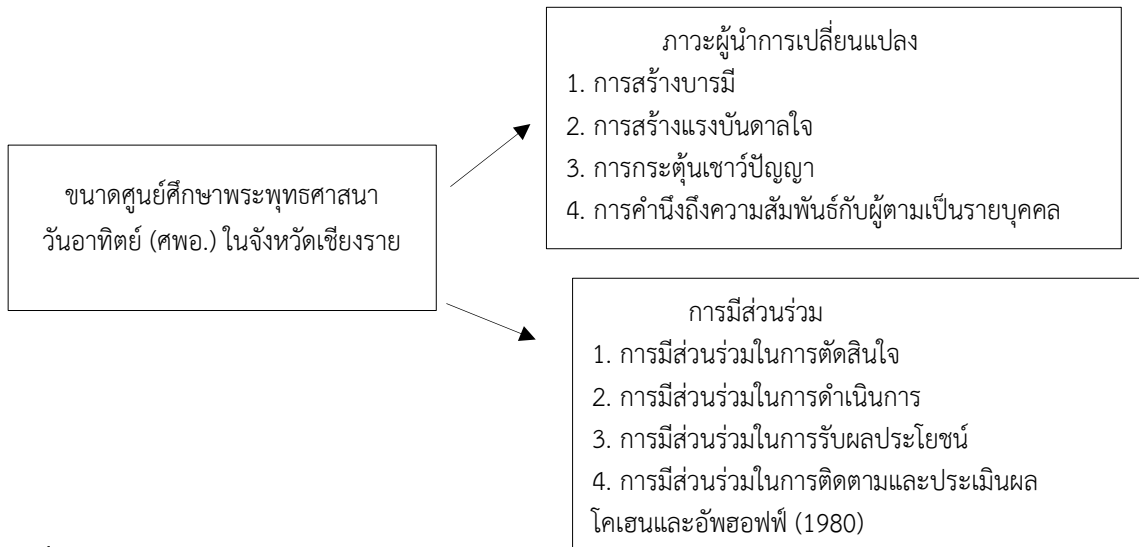
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ขนาดศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันไป
2. ขนาดศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายมี 102 ศูนย์จำนวน 982 รูป/คน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 31 ต.ค. 2567)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607 - 610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 รูป/คน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนศูนย์ละ 3 คน จาก 102 ศูนย์คิดเป็น 306 คน ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
2. ตัวแปรตาม ประกอบด้วย
  - 2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
    1. ด้านการสร้างบาร์มี
    2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ
    3. ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา
    4. ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดของ โคเฮนและอ็พพอพฟ์,1980 อ้างถึงใน นฤมล บุญเนื่อง, 2562: 22-26 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2556: 4)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยการพัฒนา ปรับปรุงแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาจาก รอยิม สุหลง (2565) และนนทลี แสนทิง (2561) จำนวน 30 ข้อ และพัฒนา ปรับปรุงแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาจาก พระมหาสุชาติ ธมมากาโม (ปิติ) (2561) จำนวน 26 ข้อ

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามตลอดจนความครอบคลุมและภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนที่เข้าใจตรงกัน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item objective congruence) ได้ค่าเท่ากับ .96

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ได้จำนวน 55 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน/รูป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

8. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .983 โดยแบ่งค่าความเชื่อมั่นทั้ง 2 แบบสอบถาม ดังนี้ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงรายเท่ากับ 0.983 และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย เท่ากับ 0.977

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบที่หาความเชื่อมั่นแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลครั้งนี้ไปยังผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 102 ศูนย์
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 60 วัน
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนว่าได้ครบตามจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาคะแนนที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปและอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการคำนวณหา F-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบารมี ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการคำนึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการกระตุ้นชาวปัญญา ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ
  2. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านการติดตามผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$) ทั้งคู่ ตามลำดับ
  3. ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ดังนี้
    - 3.1 ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ
- ตารางที่ 3** การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
การสร้างบารมี	ระหว่างกลุ่ม	8.251	2	4.126	16.829	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	74.278	303	0.245			
	รวม	82.529	305				
การสร้างแรงบันดาลใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.602	2	2.301	8.273	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	84.274	303	0.278			
	รวม	88.877	305				
การกระตุ้นหัวใจ	ระหว่างกลุ่ม	5.978	2	2.989	11.283	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	80.275	303	0.256			
	รวม	80.254	305				
การคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	5.944	2	2.972	10.862	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	82.904	303	0.274			
	รวม	88.848	305				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6.226	2	3.113	14.009	0.01**	แตกต่างกัน
	ในกลุ่ม	67.331	303	0.222			
	รวม	73.558	305				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 14.009$, $Sig = 0.01$) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนั้น เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นหัวใจ ปัญหา และด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามเป็นรายบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ตารางที่ 4 การแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ด้วยวิธี LSD

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ภาพรวม				
ขนาดเล็ก	4.12	-	-0.235**	-0.433**
ขนาดกลาง	4.36	-	-	-0.198*
ขนาดใหญ่	4.56	-	-	-
ด้านการสร้างบารมี				
ขนาดเล็ก	4.17	-	-0.267**	-0.503**
ขนาดกลาง	4.44	-	-	-0.236*
ขนาดใหญ่	4.67	-	-	-
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ				
ขนาดเล็ก	4.15	-	-0.190**	-0.389**
ขนาดกลาง	4.34	-	-	-0.199
ขนาดใหญ่	4.54	-	-	-
ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญหา				

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	4.08	-	0.241**	-0.406**
ขนาดกลาง	4.32	-	-	-0.164
ขนาดใหญ่	4.48	-	-	-
ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์				
กับผู้ตามเป็นรายบุคคล				
ขนาดเล็ก	4.10	-	-0.230**	-0.422**
ขนาดกลาง	4.33	-	-	-0.192
ขนาดใหญ่	4.52	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ความแตกต่างรายคู่ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ ดังนี้

ในภาพรวมแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการสร้างบารมีแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญญาแตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการกระตุ้นหัวใจปัญญาแตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ด้านการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	8.641	2	4.320	11.217	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	116.702	303	0.385			
	รวม	125.345	305				
ด้านการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	7.577	2	3.788	11.118	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	103.239	303	0.341			
	รวม	110.816	305				

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ด้านการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	5.978	2	2.989	11.283	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	80.275	303	0.256			
	รวม	86.254	305				
ด้านการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	8.081	2	4.040	11.118	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	114.592	303	0.378			
	รวม	122.673	305				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7.459	2	3.729	11.283	0.01**	แตกต่าง
	ในกลุ่ม	84.006	303	0.277			
	รวม	91.465	305				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ในภาพรวมขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 11.283$, $Sig = 0.01$) ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ขนาดของศูนย์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ตารางที่ 6 การแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ด้วยวิธี LSD

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ภาพรวม				
ขนาดเล็ก	4.05	-	-0.228**	-0.512**
ขนาดกลาง	4.27	-	-	-0.284**
ขนาดใหญ่	4.56	-	-	-
ด้านการตัดสินใจ				
ขนาดเล็ก	4.02	-	-0.225**	-0.572**
ขนาดกลาง	4.24	-	-	-0.347*
ขนาดใหญ่	4.59	-	-	-
ด้านการดำเนินการ				
ขนาดเล็ก	4.07	-	-0.205*	-0.541**
ขนาดกลาง	4.27	-	-	-0.337*
ขนาดใหญ่	4.61	-	-	-
ด้านการรับผลประโยชน์				
ขนาดเล็ก	4.08	-	-0.241**	-0.406**
ขนาดกลาง	4.32	-	-	-0.164
ขนาดใหญ่	4.48	-	-	-

ขนาดของศูนย์ฯ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ด้านติดตามและประเมินผล				
ขนาดเล็ก	4.02	-	-0.240**	-0.529**
ขนาดกลาง	4.26	-	-	-0.289*
ขนาดใหญ่	4.55	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ ดังนี้

ในภาพรวมแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการดำเนินการแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

ด้านการรับผลประโยชน์แตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่

ด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ศูนย์ขนาดเล็กกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และศูนย์ขนาดกลางกับศูนย์ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย 1) ศูนย์ขนาดเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ 2) ศูนย์ขนาดกลางคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนร่วมน้อยกว่าศูนย์ขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล และการกระตุ้นชาวปัญญา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งให้ความสำคัญของการบริหารงานของศูนย์ฯ ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้เด็ก เยาวชนและประชาชน มีแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของการทำงานด้านจิตอาสาเพื่อสังคม สร้างความรัก ความศรัทธา ความร่วมมือกับชุมชนได้เป็นอย่างดีและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของเนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะผู้นำมีอิทธิพล มีอุดมการณ์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ เพื่อให้การศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นวางเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งการสร้างวินัยในการวางแผนและประเมินการทำงาน มีการกำหนดผลสำเร็จ สร้างความมั่นใจในคุณค่าของงาน ใช้การสร้างแรงจูงใจ การยกย่องชมเชยและให้การยอมรับต่อผู้ใต้บังคับบัญชา บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชาติ ยอดสูงสุด (2566) ได้ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ด้านอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและเชื่อมั่นในผู้อื่น ด้านการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานเป็นทีม และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย มองเห็นความสำคัญของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน พร้อมทั้งมีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มแข็ง เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียน และชุมชน โดยมีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างจริงจัง ตั้งแต่การริเริ่มโครงการ การตัดสินใจ การดำเนินโครงการ และการประเมินผลการดำเนินงาน เกิดเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพิศา แซ่ล้อยเลื่อน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแทนในชุมชนเคยได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับสถานศึกษามาพอสมควรและสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนได้สร้างสรรค์จิตสำนึกในการเป็นเจ้าของและสามารถสร้างความต่อเนื่องให้เกิดแก่โครงการนั้น ๆ ได้ในที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะคณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในบริบท และรับทราบปัญหาในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนมากกว่าบุคคลภายนอก จึงเป็นสาเหตุให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ พบว่า ขนาดของศูนย์ฯ แตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ขนาดเล็ก มีโครงสร้างการบริหารงานที่ไม่ซับซ้อน การตัดสินใจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประธานศูนย์หรือคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ บางท่าน ซึ่งอาศัยความศรัทธาหรือความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในการตัดสินใจในการบริหารงานหรือดำเนินการ ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีน้อย การแสดงออกจึงไม่ชัดเจน ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดใหญ่ มีโครงสร้างที่ซับซ้อนและจำนวนนักเรียนที่มากกว่า รวมทั้งมีการคาดหวังจากชุมชนค่อนข้างสูง ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาให้พร้อมรับกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมนันท์สรีย์ ยะภักดิ์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จังหวัดยะลา พบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ เพราะโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในโรงเรียนมีจำนวนน้อยทำให้ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องมีเทคนิคหรือภาวะผู้นำในการบริหารมากนัก และสอดคล้องงานวิจัยของ พนิดา อินทรเหมือน (2565) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พัทลุง เขต 1 พบว่า ครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น มีครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานมาก วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนยังขาดแคลน และยังงบประมาณน้อยทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัว การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ ต้องรอให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนตัดสินใจเป็นหลัก ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมในทุกๆด้าน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในภาพรวมที่ดีกว่า ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ขนาดของศูนย์ฯแตกต่างกัน เพราะบริบทของแต่ละศูนย์ การบริหารงาน การยอมรับความคิดเห็น และอำนาจการตัดสินใจต่างๆ แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของศูนย์ฯ พบว่า ขนาดของศูนย์ฯที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ขนาดเล็กมีการบริหารงานแบบไม่เป็นทางการ มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ บุคลากร และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ศูนย์ขนาดกลางและศูนย์ขนาดใหญ่ มีระบบการบริหารจัดการ การแบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน มีบุคลากรจำนวนมาก และภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งพร้อมที่จะช่วยสนับสนุนงบประมาณ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรพิศา แซ่ล้อยเลื่อน (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะขนาดของสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงาน ภายในสถานศึกษานั้นประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการและเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เข้มข้น เพื่อแข่งขันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ต่าง ๆ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขนาดใหญ่ อาจจะมีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยกว่า สถานศึกษาในขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ขนาดของศูนย์ฯแตกต่างกัน เพราะการบริหารงานและการให้ความสำคัญของกิจกรรมในแต่ละศูนย์ต่างกัน ส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์ควรพัฒนาด้านการกระตุ้นเขารู้ปัญหา โดยการนำเทคโนโลยี หรือ AI เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา และแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือการวางแผนกิจกรรมของศูนย์ ทั้งในรูปแบบ online หรือ offline

1.2 คณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการประเมินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอทุกๆ 3 เดือน เพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการ สร้างความโปร่งใสในการตรวจสอบได้ และการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรมีการจัดอบรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมใน

การบริหารงาน อย่างต่อเนื่องตลอดทุกปี เพื่อสร้างความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์หรือการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย ในรูปแบบ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงและครบถ้วน และเข้าใจบริบทของการบริหารจัดการของคณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงราย เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งของคณะกรรมการบริหารศูนย์ ความพึงพอใจของบุคลากรในศูนย์ และแรงจูงใจของคณะกรรมการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2562. สืบค้น กันยายน 28, 2568 จาก <https://uri.in.th/Jehlib>.
- จตุพร มาเพิ่มผล. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดยะลา. (2565). การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ณัฐริกันต์ อ่ำแจ็ก และคณะ. (2568). การปลูกฝังคุณธรรมในวัยเด็กผ่านการปฏิบัติ. วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8 (3), 379.
- เนตรนภา เจตน์จำนงค์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- นนทลี แสงหิ่ง. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล บุญเนื่อง. (2562). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- พนิดา อินทรเหมือน. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันที่ 12 พฤษภาคม 2565 (หน้า 1702 – 1715). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พระมหาทรงยศ แทนยั้ง. (2560). การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14, (27), 92-93.
- พระมหาสุชาติ ธมมกาโม. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 13. คุชภินิพนธ์นี้ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพชรพิศา แซ่ลอยเลื่อน. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาสกลา สตูล. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 วันที่ 12 พฤษภาคม 2565 (หน้า 2527 - 2543). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- รณิพร ทุนละ. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารการศึกษากลุ่มโรงเรียน
ปลวกแดงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาลย์บูรพา.
- รัตตินันท์ บุญกล้า. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาลย์บูรพา.
- รอฮิม สุหลง. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา ในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วันชาติ ยอดสูงสุด. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุนีรัตน์ จันทรานูวัฒน์กุล. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษา
ของกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ ทนทาน. (2568, มีนาคม 21). นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ จังหวัดเชียงราย.สัมภาษณ์
- สุภาพร สีละพัฒน์ และอาคม อึ้งพวง. (2566).การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์,
7 (2), 470–471. สืบค้นจาก file:///C:/Users/Asus/Downloads/2326-85-5883-1-10-20231208.pdf
- อรุณรุ่ง เอื้ออารีสุขสกุล. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง: เปลี่ยนความท้าทายมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน.
วารสารวิชาการ Veridian E-Journal SilpakornUniversity, 9 (1), 845-860.
- Krejcie, R. V.,and Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activity,” Journal of
Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN MANAGING CHILD-CENTERED
LEARNING IN THE NANG DAET WANG CHOMPHU EDUCATIONAL QUALITY
DEVELOPMENT CENTER UNDER THE CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

วรรณิษา เขียวกระโทก¹, จำรัส มุ่งเผือกกลาง²
วิทยาลัยนครราชสีมา

Wannisa kheawkratok¹, Chamrat Mungfaeklang²

Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6704030302018@nmc.ac.th

(Received : 12 January, 2026; Edit : 25 January, 2026; accepted : 1 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ คือ ครูผู้สอน จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ รองลงมาคือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research aimed to (1) study and (2) compare the roles of school administrators in managing learner-centered instruction in the Nang Daet–Wang Chomphu Educational Quality Development Center under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1, classified by educational level and work experience.

The sample consisted of 97 teachers. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.67 to 1.00. The overall reliability of the questionnaire was 0.97. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The roles of school administrators in managing learner-centered instruction in the Nang Daet-Wang Chomphu Educational Quality Development Center under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1 were, overall, at a high level. When considering each aspect, all aspects were rated at a high level. The aspect with the highest mean score was learning management anytime and anywhere, followed by content and activity organization. The aspect with the lowest mean score was integrated instructional management.
2. The comparison of opinions toward the roles of school administrators in managing learner-centered instruction revealed that administrators and teachers with different positions and different work experience did not significantly differ in their overall and aspect-specific opinions at the .05 level of significance.

Keywords : School Administrator Roles, Student Centered Learning

บทนำ

ในยุคของสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยซึ่งกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงไม่ใช่เพียงเพื่อถ่ายทอดความรู้ในเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องมุ่งเน้นการพัฒนา “สมรรถนะ” ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะสำคัญ เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ และการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน ล้วนเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงคุณภาพของพลเมืองในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, (2562) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Learning) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและยกระดับศักยภาพของประเทศในระยะยาว

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจนผ่านนโยบายทางการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับสถานศึกษา โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาในทุกระดับต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และส่งเสริมให้การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างรอบด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ยังได้วางแนวทางยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทุนมนุษย์โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ และเป็นผู้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีนโยบายและหลักสูตรที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างชัดเจน แต่ในการนำไปใช้ในทางปฏิบัติกลับพบว่ายังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลากหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของแนวทางดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีก่ประสพปัญหา ด้านทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งผลให้ครูไม่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงได้ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจของครูในการออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยบางส่วนยังคงยึดรูปแบบการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ (สุจินต์ จันทน์นวล, 2564) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะจากผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในระดับสถานศึกษา

ในบริบทของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังมีข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านศักยภาพของผู้บริหารและครูในแต่ละโรงเรียน รวมทั้งขาดกลไกภายในในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของนโยบายได้อย่างแท้จริง จากการสังเกตการณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการให้ความรู้ การส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกแก่ครู การออกแบบระบบนิเทศภายใน การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยของวรรณภา สารระนาด (2563) ยังได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญในการจูงใจและผลักดันให้ครูเปลี่ยนวิธีการสอนจากรูปแบบเดิมไปสู่แนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขณะที่งานวิจัยของณัฐพล อินทร์จันทร์ (2562) ก็ระบุว่าการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และทัศนคติเชิงบวกของครูต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอน

จากเหตุผลและข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งในเชิงนโยบายและในระดับการปฏิบัติจริงในห้องเรียน ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถด้านการบริหารวิชาการอย่างรอบด้าน จะสามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และพัฒนาครูให้สามารถปรับวิธีการสอนได้อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในบริบทของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถขยายผลสู่การพัฒนาในระดับพื้นที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสพการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามแนวคิดของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

ตัวแปรอิสระ

1. ระดับการศึกษา
  - 1.1 ปริญญาตรี
  - 1.2 สูงกว่าระดับปริญญาตรี
2. ประสบการณ์การทำงาน
  - 2.1 น้อยกว่า 10 ปี
  - 2.2 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

- การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 6 ด้าน
1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม
  2. การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์
  3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
  4. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
  5. การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
  6. การจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 แตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 128 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 97 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
  - 1) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
    - 1.1) ระดับปริญญาตรี
    - 1.2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2) ประสิทธิภาพการทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1) น้อยกว่า 10 ปี

2.2) 10 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทางเขตวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามแนวคิดของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (2562) มี 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม
2. ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
5. ด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
6. ด้านการจัดการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวคิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (2562) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (2562) ได้จำนวนแบบสอบถาม 30 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 -1.006. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนในโรงเรียนชุมชนบ้านโคกปรัง อำเภอ วิเชียรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 และโรงเรียนบ้านหนองเป็ด(เกษตรศาสตร์อนุสรณ์) อำเภอนองบัวแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1

8. นำข้อคำถามที่มีทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 97 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2543) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมพู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม	4.39	0.64	มาก	2
2	การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการเผชิญสถานการณ์	4.30	0.66	มาก	5

3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง	4.33	0.70	มาก	4
4	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	4.27	0.69	มาก	6
5	การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้	4.38	0.70	มาก	3
6	การจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่	4.42	0.67	มาก	1
ภาพรวม		4.35	0.15	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.60) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.67) รองลงมาคือ ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.64) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.69)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรม	4.36	0.71	4.43	0.56	-0.60	0.55
2	การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญ สถานการณ์	4.27	0.72	4.34	0.59	-0.51	0.61
3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง	4.32	0.74	4.34	0.67	-0.20	0.84
4	การจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ	4.21	0.77	4.33	0.59	-0.88	0.37
5	การสร้างบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.30	0.70	4.47	0.70	-1.21	0.23
6	การจัดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่	4.32	0.77	4.52	0.54	-1.46	0.14
ภาพรวม		4.29	0.66	4.41	0.54	-0.91	0.36

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม	4.34	0.66	4.45	0.63	-0.79	0.43
2	การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์	4.28	0.61	4.33	0.71	-0.35	0.72
3	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	4.32	0.61	4.34	0.79	-0.11	0.95
4	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	4.18	0.68	4.36	0.69	-1.34	0.18
5	การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.30	0.59	4.47	0.80	-1.15	0.25
6	การจัดการเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่	4.33	0.66	4.50	0.68	-1.21	0.22
	ภาพรวม	4.29	0.55	4.41	0.66	-0.93	0.35

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานางแดดวังชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ผลการศึกษาระบุว่าบทบาทในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของผู้บริหารอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและตระหนักถึงนโยบายปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ตลอดจนการขับเคลื่อนตามหลักสูตรแกนกลางฯ ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่มีค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการปัจจัยเกื้อหนุนทางกายภาพและสังคมภายในโรงเรียน เช่น ความสะอาดและความปลอดภัยของห้องเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับหลักบริหารจัดการอาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมวิชาการ ในขณะที่ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากหน้าที่ดังกล่าวเป็นบทบาทหลักของครูผู้สอนโดยตรง ผู้บริหารจึงทำหน้าที่ในเชิงการนิเทศ ติดตาม และสนับสนุนทรัพยากรมากกว่าการลงมือจัดทำด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยที่ยังคงอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม ผลการวิจัยนี้มี

ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) และ สุรพงศ์ อั้งโพธิ์ (2562) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการเป็นผู้นำทางวิชาการและการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

2.1 จำแนกตาม ระดับการศึกษา ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตามวุฒิการศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนปฏิบัติงานภายใต้วัฒนธรรมองค์กรและมาตรฐานการดำเนินงานเดียวกัน ทำให้การรับรู้ถึงการบริหารจัดการของผู้บริหารเป็นไปในทิศทางสอดคล้องกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียาพร ไชยพลบาล (2561) และ พชรีย์ พลอยมณี (2563) ที่ระบุว่าระดับการศึกษาไม่ได้ทำให้ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ผลการเปรียบเทียบตามระยะเวลาการปฏิบัติงานพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรไม่ว่าจะปฏิบัติงานมานานเพียงใด ต่างได้รับนโยบายและการนิเทศงานในมาตรฐานเดียวกันภายใต้บริบทของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ ภูพานเพชร (2562) ที่พบว่าประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันไม่มีผลต่อการรับรู้บทบาทการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม (ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด) ผู้บริหารควรเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อหรือกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทชุมชนและชีวิตประจำวัน เพื่อให้บทเรียนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

1.2 ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการอบรมครูในเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เช่น การใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

1.3 การจัดการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ควรมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่ยืดหยุ่น เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้นอกเหนือจากในห้องเรียนปกติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาข้อจำกัดและอุปสรรคเชิงลึกในการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบ (R&D) การบริหารจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และบริบทเฉพาะของศูนย์พัฒนาคุณภาพศึกษานางแดดวังชมภู

2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างบทบาทการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือสมรรถนะของผู้เรียนโดยตรง

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ศรีใส. (2567). บทบาทผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). การบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบใน 4 ด้านหลัก. กรุงเทพฯ:

กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. การศึกษาอิสระตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.

กิตติพงษ์ วรรณิการ์. (2564). การจัดการศึกษายุคใหม่. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ครุศาสตร์.

- กิตติภักดิ์ ฮามพิทักษ์. (2567). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, วิทยาลัยพินทุบัณฑิต.
- จิรภิญญา ฉายแสง, & สุภาวดี ลากเจริญ. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารวิชาการครูศาสตร์ศึกษา, 15(1), 101–112.
- จรีพร รักสบาย. (2564). การบริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการศึกษาไทย.
- เจริญ ภูพานเพชร. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- โชติกา คำชัย. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ฌรงค์พลละคร. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐกร คำแก้ว, & เพ็ญญา สุขเสริม. (2564). บทบาทในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
ณัฐพล อินทร์จันทร์. (2562). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์, 35(3), 101–115.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. สำนักพิมพ์ทางการศึกษา.
- สุรพงศ์ อังโพธิ์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- Barnard, C. I. (1938). *The functions of the executive*. Harvard University Press.
- Bertelsen, C. (1998). Child-centered learning in special education: A primary school perspective. *International Journal of Inclusive Education*, 2(3), 213–229.
- Brandes, D., & Ginnis, P. (1992). *A guide to student-centred learning*. Oxford: Blackwell.
- Campbell, R. F. (1977). *Introduction to educational administration* (2nd ed.). Allyn and Bacon.
- Chester, D. (1996). Academic leadership of school administrators in the United States. *Journal of Educational Research*, 89(4), 205–212.
- Darling-Hammond, L., Hyster, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Duncan, H., & Jean, A. (1983). Principal practices in Bermuda schools. *Educational Administration Quarterly*, 19(2), 123–140.
- English, F. W. (2000). *Deciding what to teach and test: Developing, aligning, and auditing the curriculum*. Corwin Press.

- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Routledge.
- Fester, D. L., & Kettl, D. F. (1991). *The politics of the administrative process*. Washington, DC: CQ Press.
- Francis, C. (1979). *Effective school management*. Boston: McGraw-Hill.
- Fraser, B. J. (1998). Classroom environment instruments: Development, validity and applications. *Learning Environments Research*, 1(1), 7–33. <https://doi.org/10.1023/A:1009912611421>
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Good, C. V. (1983). *School administration: Concepts and practices*. Boston: McGraw-Hill.
- Goodyear, P., Banks, S., Hodgson, V., & McConnell, D. (2004). *Advances in research on networked learning*. Springer.
- Gorton, R. A. (1983). *School leadership and administration*. Dubuque, IA: Wm. C. Brown.
- Harris, B. (1975). *School administration and supervision*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Januszewski, A., & Molenda, M. (Eds.). (2008). *Educational technology: A definition with commentary*. Routledge.
- Jesse, D. (1999). *Principles of school management*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kimbrough, R. L., & Nunnery, J. A. (1983). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: Harper & Row.
- Leithwood, K., Louis, K. S., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). *Review of research: How leadership influences student learning*. The Wallace Foundation.
- Mc Cathy. (1971). *The role of the principal in instructional leadership in secondary schools in New Jersey*. Dissertation Abstracts International.
- O’Neill, G., & McMahon, T. (2020). Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers? In R. Murray & C. O’Neill (Eds.), *Emerging issues in the practice of university learning and teaching* (2nd ed.). Dublin: AISHE.
- Robbins, S. P. (1994). *Management* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Sagor, R. (2000). *Guiding school improvement with action research*. ASCD.
- SCD Learn and Teach. (2011). *Differentiated instruction: Meeting learners’ needs*. Educational Practice Series, 7, 1–20.
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management* (7th ed.). Wiley.
- Sergiovanni, T. J. (1989). *The principalship: A reflective practice perspective*. Boston: Allyn and Bacon.
- Sergiovanni, T. J., & Carver, F. D. (1980). *Leadership for the schoolhouse*. Boston: Allyn and Bacon.
- Stiggins, R. J. (2005). From formative assessment to assessment FOR learning: A path to success in standards-based schools. *Phi Delta Kappan*, 87(4), 324–328. <https://doi.org/10.1177/003172170508700414>

- Watanabe, S. (2001). Comparing student-centered and teacher-directed instruction in elementary math education. *Cognitive Development Journal*, 16(2), 221–234.
- Weimer, M. (2020). *Learner-centered teaching: Five key changes to practice* (2nd ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.

คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
QUALITY OF WORK LIFE AMONG CIVIL SERVICE TEACHERS IN THE
KRASANG 3 SCHOOL NETWORK UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

จิรพงศ์ เสาทอง¹, จำรัส มุ่งเฝ้ากลาง²
วิทยาลัยนครราชสีมา
Jeerapong Saotong¹, Chamrat MungfaoKlang²
Nakhon Ratchasima College
Corresponding Author E-mail : 6704030302036@nmc.ac.th

(Received : 12 January, 2026; Edit : 25 January, 2026; accepted : 1 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านด้านบูรณาการทางสังคม และด้านการปฏิบัติงานในสังคมไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานของครู พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, การปฏิบัติงาน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the level of quality of work life among civil service teachers within the Krasang 3 School Network, under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2; and 2) to compare their quality of work life based on educational attainment and professional experience. The sample consisted of 113 teachers. The research instrument utilized was a 5-point Likert scale questionnaire, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging

from 0.67 to 1.00 and a total reliability coefficient of 0.96. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test statistics.

The research findings revealed the following:

1. The overall quality of work life of the teachers in the Krasang 3 School Network, under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, was at a high level.

2. A comparative analysis based on educational attainment indicated significant overall differences at the .05 level, with the exceptions of social integration and social relevance of work life, which exhibited no significant differences.

3. When categorized by professional experience, the overall quality of work life showed no significant differences. However, a statistically significant difference at the .05 level was observed specifically in the dimension of human capacity development.

Keywords : Quality of Life, Work Performance

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพสังคมคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง รวมทั้งด้านการศึกษา ล้วนส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการทำงานของมนุษย์ ทำให้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำรงชีวิตของบุคคลเข้ามาอิทธิพลในการกำหนดบทบาทหน้าที่ สังคมไทยอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตและการทำงานของบุคคล และทำให้ คุณภาพชีวิต การทำงานมีความสำคัญมากขึ้นครูในฐานะบุคลากรสำคัญที่พัฒนาสังคมจึงถูกมองว่าเป็นผู้กำหนดคุณภาพชีวิตของคนในชาติ แม้ว่าการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่ผ่านมามีความสมดุล ทำให้คุณภาพชีวิตของประชากรลดลงการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคคลมากขึ้น ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมมนุษย์ให้เกิดความเรียบร้อย ก่อให้เกิดความเรียบร้อย ก่อให้เกิดการพัฒนาชีวิตที่เจริญก้าวหน้าและมั่นคง ครูจึงถูกมองจากสังคมโดยทั่วไปว่าเป็นผู้กำหนดคุณภาพชีวิตของคนในสังคมและจุดมุ่งหมายที่สำคัญสูงสุดของการพัฒนาชาติ ก็คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้อยู่ดี กินดีมีความสุข มีความสงบเรียบร้อย ในบริบททางสังคมครูไม่เพียงแต่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังคงยกย่องให้เป็น ผู้กำหนดคุณภาพชีวิต ของคนในสังคม เพราะการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืนเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีความสุขและมั่นคง แม้ว่าที่ผ่านมาการพัฒนาในหลายด้าน จะยังขาดความสมดุล ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง การให้ความสำคัญกับ คุณภาพชีวิตการทำงาน ของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเร่งด่วน เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาเยาวชน ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการเมืองการปกครอง แต่ที่ผ่านมามีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ยังขาดความสมดุลทำให้มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากร ทำให้ด้อยในคุณภาพชีวิต ซึ่งไม่เป็นที่พึงปรารถนา การให้ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะคุณภาพชีวิตการทำงาน อันจะส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาของเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุธิสา ทัพขำ, 2553:1-2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในกระบวนการจัดการเรียนรู้อิงปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิผลประโยชน์ของส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้อันเป็นสากล มีเป้าหมายในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้สร้างผลกระทบเชิงบวกอย่างมหาศาลต่อ

วงการศึกษไทย โดยได้วางรากฐานสำหรับการปฏิรูปในทศวรรษต่อมา อย่างไรก็ตาม การนำกฎหมายไปปฏิบัติก็เผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดความเข้าใจในหลักการของผู้ปฏิบัติงานในบางพื้นที่ ความเหลื่อมล้ำทางทรัพยากรระหว่างโรงเรียนในเมืองและชนบท รวมถึงภาระงานของครูที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู่มุ่งเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้อันเป็นสากล อีกทั้งยังส่งเสริมให้คนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ, 2542 : 1)

คุณภาพชีวิตจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของชีวิตโดยเฉพาะกิจกรรมการทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิต ซึ่งจะต้องเป็นการทำงานที่ไม่ผิดกฎหมายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานของครูจึงจัดเป็นบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการทำงานจะต้องสนองเป้าหมายของชีวิตทุกคนที่พึงมี คือ การดำเนินชีวิตที่มีความสุข ดังนั้นครูควรได้รับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างมีคุณค่า คุณภาพชีวิตของครูนั้นสัมพันธ์กับการทำงานอย่างแยกไม่ออก การทำงานที่มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมายถือเป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีคุณค่า ซึ่งแนวคิดนี้คือการผสมผสานระหว่างชีวิตและการทำงานเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน . การที่ข้าราชการครูจะสามารถสอนนักเรียนให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูในโรงเรียน และชุมชน การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขวัญกำลังใจ และความสามัคคีในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนพัฒนาได้อย่างยั่งยืน แนวคิดในการทำงานเช่นนี้คือ คุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางในการทำงานแนวทางหนึ่งทั้งงานและชีวิตจะเกี่ยวข้องผสมผสานกันอย่างกลมกลืน องค์กรที่มีบุคลากรที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานจะทำให้ชีวิตการทำงานดี ทำให้การทำงานในองค์กรคุณภาพ การที่จะทำให้ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาลดต้นทุนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติการสอนประสบความสำเร็จต้องเกิดจากความร่วมมือกันหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครูในโรงเรียนชุมชน ร่วมกันสร้างสรรค์แนวปฏิบัติเพื่อให้งานมีคุณภาพ หากครูที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจให้กับโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ณัฐกฤตา บัวทอง, 2554 : 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 227 แห่ง ในพื้นที่อำเภอ 5 อำเภอ มีการจัดทำระเบียบสำนักงานเขตพื้นที่ว่าด้วยเขตพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดให้เขตพัฒนาการศึกษาเป็นองค์ประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ความรับผิดชอบ จำนวน 5 เขตพัฒนาการศึกษาและได้ปรับปรุงระเบียบสำนักงานเขตพื้นที่ว่าด้วยกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้มีกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 21 กลุ่มเครือข่าย โดยมีผู้บริหารโรงเรียนภายในเขตพัฒนาการศึกษาเป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่ง ทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแล รับผิดชอบเขตพัฒนาการศึกษา เพื่อให้บริหารจัดการทั้งด้านงานวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีความคล่องตัว และระดับสถานศึกษาเกิดการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2566 : 9-10)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานให้ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

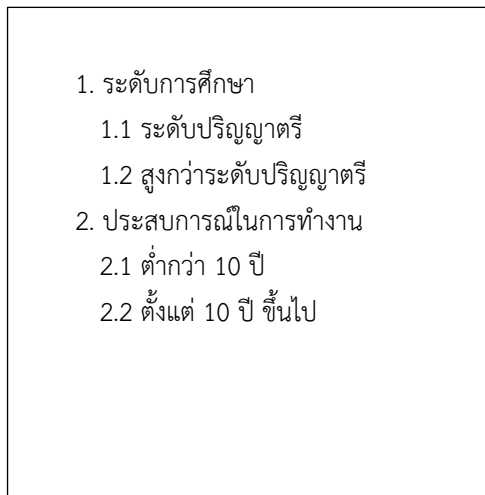
1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

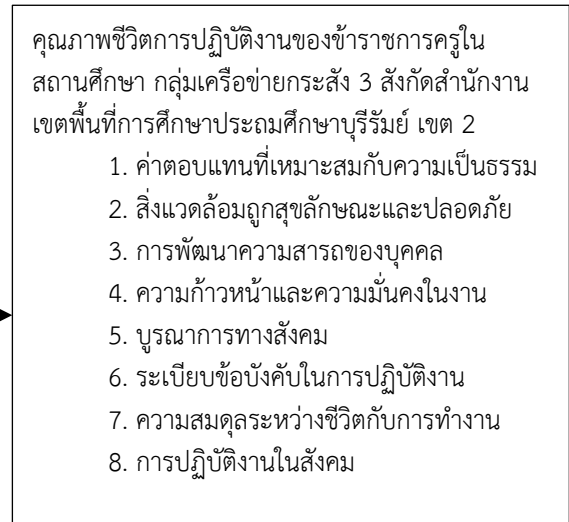
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษา เรื่อง คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามแนวคิดของ Huse & Cummings (1985: 235 – 238 อ้างถึงใน เสาวรส สันป่าแก้ว 2560:13)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน

2. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 160 คน

2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในกลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 113 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

1) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1) ระดับปริญญาตรี

1.2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2) ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 2 ประกอบด้วย

2.1) ต่ำกว่า 10 ปี

2.2) ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามแนวคิดของ Huse & Cummings (1985, 235-238) ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

1) ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความเป็นธรรม

2) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

3) ด้านการพัฒนาความสามารของบุคคล

4) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

5) ด้านบูรณาการทางสังคม

6) ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน

7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

8) ด้านการปฏิบัติงานในสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตรวจรายการ (Check-list) โดยถามถึงระดับการศึกษา และประสบการณ์ของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 8 ด้าน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวความคิดของเบสท์ และคาห์น (Best & Kahm, 1993: 247) กำหนดน้ำหนักดังนี้

ให้ 5 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามแนวคิด Huse & Cummings (1985: 199-200) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามโดยพัฒนาจากแบบสอบถามของ ศิริวรรณ ถนอมแนบ (2551: 106-111) และ กิริติกา ต่อพันธ์ (2553:85-87) ได้จำนวนแบบสอบถาม 40 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายกระสัง 4 อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 113 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา และประสบการณ์สอนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้
  - ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
  - ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก
  - ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
  - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย
  - ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกระดับการศึกษาและประสบการณ์สอนโดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	4.12	0.63	มาก	8
2	ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย	4.19	0.69	มาก	6
3	ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร	4.18	0.69	มาก	7
4	ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในหน้าที่การงาน	4.27	0.54	มาก	3
5	ด้านบูรณาการทางสังคม	4.34	0.48	มาก	1
6	ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	4.26	0.58	มาก	4
7	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	4.19	0.60	มาก	5
8	ด้านการปฏิบัติงานในสังคม	4.32	0.48	มาก	2
ภาพรวม		4.23	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.41) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก (ตามผลจริง) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบูรณาการทางสังคม ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.48) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานในสังคม ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.48) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.54) ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.58) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.60) ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.69) และด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.69) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.63)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	4.16	0.64	3.97	0.57	1.422	0.158
2	ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย	4.25	0.68	4.02	0.70	1.537	0.127

3	ด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร	4.24	0.68	4.01	0.70	1.497	0.137
4	ด้านความก้าวหน้าและความ มั่นคงในหน้าที่ การงาน	4.32	0.52	4.11	0.56	1.875	0.063
5	ด้านบูรณาการทางสังคม	4.39	0.46	4.19	0.51	2.008	0.047
6	ด้านระเบียบข้อบังคับในการ ปฏิบัติงาน	4.29	0.56	4.17	0.62	0.940	0.349
7	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับ การทำงาน	4.24	0.58	4.04	0.64	1.552	0.123
8	ด้านการปฏิบัติงานในสังคม	4.40	0.46	4.06	0.46	3.454	0.001
ภาพรวม		4.29	0.39	4.07	0.44	2.456	0.016

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านด้านบูรณาการทางสังคม และด้านการปฏิบัติงานในสังคมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	1 - 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและ เป็นธรรม	4.15	0.61	3.98	0.68	1.127	0.262
2	ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะและปลอดภัย	4.24	0.66	4.00	0.77	1.480	0.142
3	ด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร	4.26	0.65	3.85	0.75	2.624	0.010
4	ด้านความก้าวหน้าและความ มั่นคงในหน้าที่ การงาน	4.30	0.51	4.16	0.63	1.041	0.300
5	ด้านบูรณาการทางสังคม	4.36	0.46	4.25	0.56	0.947	0.346
6	ด้านระเบียบข้อบังคับในการ ปฏิบัติงาน	4.27	0.57	4.23	0.61	0.298	0.767
7	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับ การทำงาน	4.24	0.57	3.99	0.68	1.726	0.087
8	ด้านการปฏิบัติงานในสังคม	4.36	0.47	4.16	0.53	1.688	0.094
ภาพรวม		4.27	0.39	4.08	0.52	1.985	0.050

*p < .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. คุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบูรณาการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงานในสังคม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในหน้าที่การงาน ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย และด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก ข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มาอย่างยาวนาน จึงทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และชุมชนรอบข้าง เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีการประสานงานร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้บรรยากาศการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างอบอุ่นและเป็นมิตร ส่วนด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำ ทั้งนี้เนื่องจาก ข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีการได้รับค่าตอบแทนสอดคล้องกับภาระงานและค่าครองชีพในปัจจุบัน เป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ความพึงพอใจต่อเงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับอย่างเต็มศักยภาพ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรมจึงมีค่าเฉลี่ยต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิฤทธิ์ รวมสุข (2566) ได้ศึกษาการศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุด ด้านการปฏิบัติงานร่วมกัน รองลงมาด้านการพัฒนา ความสามารถของบุคคล รองลงมาด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน รองลงมาด้านสภาพการปฏิบัติงาน รองลงมาด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน และต่ำสุด ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามระดับการศึกษาพบว่าด้านบูรณาการทางสังคม และด้านการปฏิบัติงานในสังคมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามักมีทักษะการสื่อสาร การประสานงาน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และชุมชน ส่งผลให้ครูมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคมที่หลากหลายมากกว่า สามารถเข้าใจมุมมองของผู้อื่นและปรับตัวให้เข้ากับบริบทขององค์กรได้ดี ทำให้เกิดความร่วมมือในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการปฏิบัติงาน และนำไปสู่บรรยากาศที่เอื้อต่อความสุขและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ในส่วนของด้านการปฏิบัติงานในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การอบรม หรือการพัฒนาวิชาชีพมากกว่า ทำให้มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียนและชุมชน ขณะเดียวกัน ครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอาจมีข้อจำกัดด้านโอกาสในการพัฒนา ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมทางสังคมหรือความมั่นใจในการปฏิบัติงานในสังคมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิฤทธิ์ รวมสุข (2566) ได้ศึกษาการศึกษาคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามเพศ อายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการ

ปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายกระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่า ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย มักมีความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการสอนและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีและนโยบายทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องการแสดงศักยภาพและสร้างความสำเร็จในสายงาน ส่งผลให้มีการเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่าอาจมีความมั่นคงทางตำแหน่งและมีความเชี่ยวชาญในด้านการสอนอยู่แล้ว จึงอาจให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ความสามารถในระดับที่ต่างจากครูกลุ่มใหม่ โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้เดิมในการแก้ปัญหาในงานมากกว่าการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ระดับการรับรู้ต่อโอกาสในการพัฒนาตนเองอาจแตกต่างกัน นอกจากนี้ ปัจจัยด้านภาระงานและอายุงานอาจมีผลต่อความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้วย ครูที่มีอายุงานมากมักมีภาระงานบริหารหรือความรับผิดชอบในโรงเรียนมากขึ้น ทำให้มีเวลาน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ขณะที่ครูรุ่นใหม่มีเวลามากกว่าในการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรีญา แก้วพรม (2555) ได้ทำการศึกษาคูณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของข้าราชการครูอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามเพศประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ควรพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับภาระงานและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมทั้งจัดให้มีสวัสดิการเพิ่มเติม เช่น เงินรางวัลจูงใจ เบี้ยเลี้ยง หรือโอกาสในการพัฒนาทางวิชาชีพ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย ควรจัดให้มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของทั้งครูและนักเรียน เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและความสบายใจ

1.3 ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ควรส่งเสริมให้ครูได้รับโอกาสในการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและแนวโน้มทางการศึกษาในยุคใหม่

1.4 ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในหน้าที่การงาน ควรจัดให้มีระบบ การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาความก้าวหน้าในตำแหน่ง รวมถึงควรมีนโยบายส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาตนเองจนก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและผลงาน

1.5 ด้านบูรณาการทางสังคม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกื้อกูลและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานที่อบอุ่นและเป็นมิตร

1.6 ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน

1.7 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน ควรจัดระบบการบริหารภาระงานของครูให้เหมาะสม ไม่มากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวและครอบครัว

1.8 ด้านการปฏิบัติงานในสังคม ควรส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ให้ความรู้และแบบอย่างที่ดีแก่สังคม สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของวิชาชีพครูและสร้างประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตของการวิจัย ไปยังข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสะท้อนภาพรวมของคุณภาพชีวิตข้าราชการครูในระดับกว้างมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงาน เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในองค์กร หรือความผูกพันต่อวิชาชีพ เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูได้อย่างรอบด้านมากขึ้น

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อศึกษามุมมองเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้สึก และความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของครูให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กขพร รัตนปราการ. (2562). คุณภาพชีวิตการทำงานของครูวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่. ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 6-12. (พิมพ์ครั้งที่ 2, น 1 - 65). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เขมินท์ อุ่นศิริ. (2562). คุณภาพชีวิตของบุคลากรในโรงเรียนราชินีบูรณะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- คมทวน สอสะอาด และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2565). คุณภาพชีวิตในการทำงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูประถมศึกษ. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 6(3), 72 - 84.
- จันทร์จุฬา พิสุทธิพงษ์บุรณ์ และกิตติ รัตนราช. (2564). คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์, 16(1), 34 - 42.
- دنوسรณ์ คุ่มสุข. (2564). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวัต). (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พฤต รุ่งเจริญวัฒนกิจ, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และธัญธรรณ อมรกิจภิญโญ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วารสารพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 8(8), 109 - 126.
- วิชุดา สร้อยสุด และคณะ (2564). การจัดการทรัพยากรมนุษย์หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรยุคปัจจุบัน. วารสารพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 6(5), 341 - 350.
- วิภาวรรณ จิตต์พะวงษ์. (2567). การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารการจัดการการเมืองการปกครองและ ท้องถิ่น, 2(3), 2 - 58.
- ศิวพร วิยะวงศ์. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อสนับสนุนให้เกิดองค์กรที่มุ่งเน้นการสร้างผลงาน และขับเคลื่อนด้วยศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ. (สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิตวิทยาลัยการ การ). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

- สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน). (2562). คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working life). สืบค้นจาก <https://www.tosh.or.th/index.php/blog/item/609-quality-of-working-life>.
- สุนิสา ช่อแก้ว. (2563). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ แนวคิด กระบวนการ เครื่องมือ และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพาณิชย์ รัตนนท์. (2567). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วารสารนิติรัฐ, 2(3), 13 – 24.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2568). อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และบทบาท. สืบค้นจาก <https://www.br2.go.th>.
- อิทธิฤทธิ์ รวมสุข. (2566). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Erturk, R. (2014). The effect of teachers' quality of work life on job satisfaction and turnover intentions. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(3), 15–29.
- Hasanati, L., Karima, K., & Surahman, E. (2021). Is the influence of quality of work life on innovative work behavior mediated by happiness at work in teachers? *Journal of Educational Sciences*, 15(4), 102–115.
- Hong, T. T., & Boojang, S. (2010). Relationships between work life quality of teachers with work commitment, stress and satisfaction: A study in Kuching, Sarawak, Malaysia. *Malaysian Journal of Social Sciences*, 6(2), 45–58.
- İlğan, A., Ozu-Cengiz, O., Ata, A., & Akram, M. (2015). The relationship between teachers' psychological well-being and their quality of school work life. *Journal of Education and Practice*, 6(20), 20–28.
- Maslow, Abraham H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Phugalanthi, P., Bharathi, K., & Nakkieran, S. (2011). Quality of work life: Perception of college teachers. *International Journal of Management Research*, 3(1), 25.
- Razzak, M. A., Akgas, M., & Chowdhury, F. (2018). Working life and job satisfaction amongst teachers: An empirical study of public universities in Bangladesh. *Asian Journal of Education and Training*, 4(1), 18–25.

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
A STUDY OF TEACHERS PARTICIPATION IN SCHOOL ADMINISTRATION
UNDER THE OFFICE OF NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

กาญจนา นาใจคง¹, มานะ สินธุวงษานนท์²
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Kanjana Najaikong¹, Mana Sinthuwongsanont²
Vongchavalitkul University
Corresponding Author E-mail : Kanjana_naj@vu.ac.th

(Received : 25 January, 2026; Edit : 12 March, 2026; accepted : 13 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2) เปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 308 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและ รายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของครู, การบริหารสถานศึกษา, ขนาดสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to investigate the level of teachers' participation in school administration in schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 and (2) to compare teachers' participation in school administration classified by work experience and school size. The sample consisted of 308 teachers under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, selected by multistage sampling. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. The index of item-objective congruence (IOC) ranged from 0.50 to 1.00, and the overall reliability coefficient of the questionnaire was 0.97 The statistics used for

data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and pairwise comparisons using Scheffé's method.

The research findings revealed that

1. The level of teachers' participation in school administration under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, both overall and in each aspect, was at a high level in all aspects. The aspect with the highest mean was evaluation, followed by implementation and benefit sharing, respectively, while decision-making had the lowest mean.

2. The Comparisons of teachers' participation in school administration classified by work experience revealed statistically significant differences at the 0.05 level, both overall and in each aspect. Likewise, comparisons classified by school size showed statistically significant differences at the 0.05 level, both overall and in each aspect.

Keywords : Teacher Participation, School Administration, School Size.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ดังนั้น แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมุ่งสู่การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นกำลังหลักของระบบการศึกษา ให้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญที่สะท้อนถึงความตระหนัก ความรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของร่วมต่อภารกิจในการจัดการศึกษา เนื่องจากครูเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับห้องเรียน หากขาดการมีส่วนร่วมของครู การดำเนินงานของสถานศึกษาอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วมกันในการคิด ตัดสินใจ ดำเนินงาน และประเมินผล เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) โดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการโดยตรงและใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริงจึงเป็นประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในบริบทการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม แม้นโยบายและกฎหมายการศึกษาจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าการมีส่วนร่วมของครูในหลายสถานศึกษาดำเนินไปอย่างไม่เป็นระบบ และขาดกลไกที่เอื้อต่อการแสดงบทบาทอย่างแท้จริง สะท้อนถึงช่องว่างระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติในระดับพื้นที่ (Fullan, 2016) การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงถูกยอมรับว่าเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหาร ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร เสริมแรงจูงใจ และนำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โคอเฮน และอัฟฮอฟฟ์ได้เสนอองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการพัฒนาระบบบริหารที่โปร่งใสและยั่งยืน (Cohen & Uphoff, 1981)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทั้งด้านขนาด ทรัพยากร บุคลากร และบริบทชุมชน พบว่ายังมีข้อจำกัดด้านการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรและงบประมาณจำกัด ส่งผลให้การบริหารมีกรรมคุณอยู่ที่ยุติการบริหารเพียงคนเดียว ครูจึงมีโอกาสนำเสนอความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมเชิงนโยบายค่อนข้างน้อย (มณีรัตน์ สันติกุล, 2565) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อแรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ งานวิจัยยังพบว่าการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการ

สอน โรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนพัฒนา และการประเมินผล จะมีบรรยากาศการทำงานที่โปร่งใส เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน และสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ได้มากกว่า (บุญส่ง แก้วพิบูลย์, 2566) อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้บริหารและครู ลดความขัดแย้งในองค์กร และทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าในกระบวนการพัฒนาการศึกษา แม้จะมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนคุณค่าของการบริหารแบบมีส่วนร่วม แต่สภาพปัญหาในหลายสถานศึกษายังคงสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการบูรณาการนโยบายจากส่วนกลางกับการปฏิบัติจริง ขาดกลไกที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น และการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดภาวะไม่ต่อเนื่องระหว่างนโยบายระดับชาติกับการดำเนินงานในโรงเรียน ซึ่งกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม ดังนั้น ความจำเป็นเร่งด่วนจึงอยู่ที่การพัฒนากระบวนการบริหารที่ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

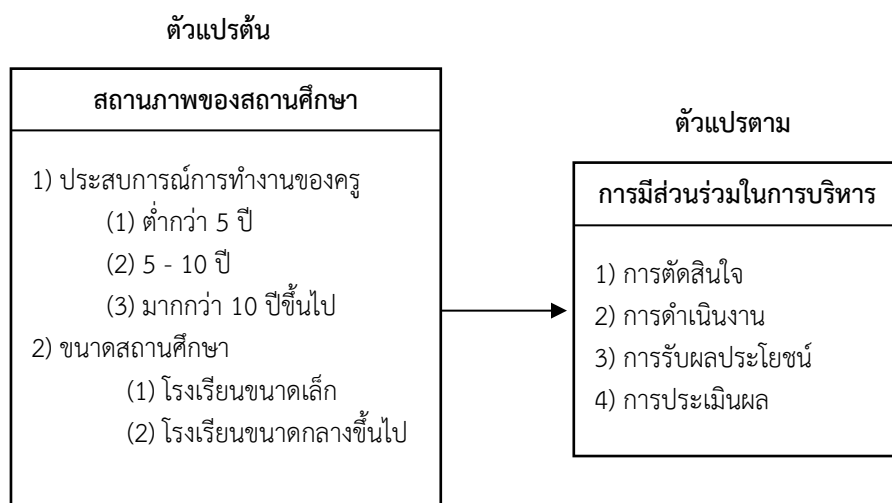
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อสะท้อนภาพรวมของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทสถานศึกษาที่มีความหลากหลาย การศึกษานี้มุ่งสำรวจระดับและลักษณะการมีส่วนร่วมของครูในด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมบทบาทของครูในฐานะกำลังสำคัญของระบบการศึกษา และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) การตัดสินใจ (Decision making) 2) การดำเนินงาน (Implementation) 3) การรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การประเมินผล (Evaluation) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,491 คน จาก 174 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2568 จำนวน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สมบูรณ์ ตันยะ, 2567) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น : สถานภาพของครูในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

1) ประสบการณ์การทำงาน

(1) ต่ำกว่า 5 ปี

(2) 5 - 10 ปี

(3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2) ขนาดสถานศึกษา

(1) โรงเรียนขนาดเล็ก

(2) โรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม : การบริหารแบบมีส่วนร่วม

1) การตัดสินใจ

2) การดำเนินงาน

3) การรับผลประโยชน์

4) การประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามรายการ (Check List) ได้แก่

1) ประสบการณ์การทำงาน

(1) ต่ำกว่า 5 ปี

(2) 5 - 10 ปี

(3) มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

2) ขนาดสถานศึกษา

(1) โรงเรียนขนาดเล็ก

(2) โรงเรียนขนาดกลางขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การตัดสินใจ 2) การดำเนินงาน 3) การรับผลประโยชน์ และ 4) การประเมินผล

ซึ่งลักษณะคำถาม เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับจำแนก 5 ด้าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาการให้คะแนน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบ การสร้างเครื่องมือ

2. เครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence, IOC) แลวดักรอง ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ว่าวัดคุณลักษณะได้ตรงกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยคัดเลือกคำถามของแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80-1.00

3. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณา แล้วนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.970

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ฉบับสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จัดส่งไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทาง QR Code โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร และครู ในการตอบแบบสอบถามและส่งคำตอบกลับให้ผู้วิจัย ทาง Google form

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดตามการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผ่าน QR Code ซึ่งผู้ตอบสามารถกรอกแบบสอบถาม และส่งคำตอบกลับมายังผู้วิจัยผ่าน Google Form ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับ 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. วิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยแปลความหมายดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ระดับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการตัดสินใจ	4.09	0.44	มาก	4
2. ด้านการดำเนินงาน	4.11	0.45	มาก	2
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.10	0.43	มาก	3
4. ด้านการประเมินผล	4.13	0.44	มาก	1
รวม	4.11	0.40	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน					
	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการตัดสินใจ	4.10	0.42	3.97	0.45	4.41	0.32
2. ด้านการดำเนินงาน	4.12	0.42	4.01	0.48	4.40	0.29
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.13	0.40	3.96	0.44	4.45	0.28
4. ด้านการประเมินผล	4.13	0.42	4.02	0.43	4.46	0.35
รวม	4.12	0.37	3.99	0.40	4.43	0.25

จากตารางที่ 2 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X} = 4.12$) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร ของครูในสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา				t	p
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลางขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการตัดสินใจ	4.04	0.44	4.18	0.45	-2.477*	0.014
2. ด้านการดำเนินงาน	4.07	0.45	4.19	0.43	-2.096*	0.037
3. ด้านการรับผลประโยชน์	4.06	0.44	4.18	0.40	-2.184	0.030
4. ด้านการประเมินผล	4.08	0.44	4.24	0.42	-0.033*	0.003
รวม	4.07	0.39	4.20	0.39	-2.719*	0.007

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป ($\bar{X} = 4.20$) และสถานศึกษาขนาดเล็ก ($\bar{X} = 4.07$)

2. ผลการเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร ของครูในสถานศึกษา	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. การตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.14	3.07	17.29*	0.000
	ภายในกลุ่ม	305	54.16	0.18		
	รวม	307	60.30			
2. การดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.87	2.44	13.05*	0.000
	ภายในกลุ่ม	305	56.92	0.19		
	รวม	307	61.79			
3. การรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	7.96	3.98	24.63*	0.000
	ภายในกลุ่ม	305	49.27	0.16		
	รวม	307	57.22			
4. การประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	5.98	2.99	17.29*	0.000

	ภายในกลุ่ม	305	52.72	0.17		
	รวม	307	58.70			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.17	3.08	22.33*	0.000
	ภายในกลุ่ม	305	42.13	0.14		
	รวม	307	48.30			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการ ตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังตารางที่ 5-8

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบรายคู่ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการ ตัดสินใจ

การตัดสินใจ	ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.10	3.97	4.41
ต่ำกว่า 5 ปี	4.10	-	-0.130	-0.314*
5-10 ปี	3.97		-	-0.449
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.41			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจสูงกว่าครู ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่คู่เปรียบเทียบอื่นไม่พบความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบรายคู่ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการ ดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.12	4.01	4.40
ต่ำกว่า 5 ปี	4.12	-	-0.110	-0.284*
5-10 ปี	4.01		-	-0.391*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.40			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่คู่ เปรียบเทียบระหว่างครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบรายคู่ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการรับผลประโยชน์

การรับผลประโยชน์	ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.13	3.96	4.45
ต่ำกว่า 5 ปี	4.13	-	-0.169*	-0.325*
5-10 ปี	3.96		-	-0.494*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.45			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และต่ำที่สุดคือครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี โดยทุกคู่เปรียบเทียบพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบรายคู่ การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการประเมินผล

การประเมินผล	ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.13	4.02	4.46
ต่ำกว่า 5 ปี	4.13	-	-0.110	-0.328*
5-10 ปี	4.02		-	-0.433*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	4.46			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่คู่เปรียบเทียบระหว่างครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ อภิปรายได้ดังนี้ ผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตลอดจนร่วมเสนอแนะแนวทางปรับปรุงพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารที่มุ่งเน้นคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการบริหารที่เน้นเพียงการสั่งการจากผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียวซึ่งสอดคล้องกับกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเน้นให้สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) อย่างเป็นระบบ โดยครูและบุคลากรทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการรวบรวม วิเคราะห์ และสะท้อนข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ

ประเมินคุณภาพการศึกษา, 2564) แนวทางดังกล่าวสะท้อนหลักการบริหารที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (evidence-based management) เป็นฐานในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ นโยบายและแนวทางการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2565 ที่เน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกมิติ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทอปปอด สิงห์ และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากุล (2567) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยครูมีส่วนร่วมสูงในด้านการดำเนินงานและการประเมินผล ขณะที่ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบายมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และงานวิจัยของ ยุภาวรัตน์ ชันติกรม (2566) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมครูมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของการกระจายอำนาจและการเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในด้านการประเมินผล ซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป รองลงมา คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูที่มีประสบการณ์สูงเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความรู้ความเข้าใจในระบบงาน โครงสร้างการบริหาร และวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาเป็นอย่างดี จึงได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ วางแผน และประเมินผลการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีความมั่นใจในบทบาทวิชาชีพและกล้าแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของพัฒนาการทางวิชาชีพครูของคริสโตเฟอร์ เดย์ ที่อธิบายว่าครูที่มีประสบการณ์ยาวนานจะพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ความเข้าใจบริบทโรงเรียน และความสามารถในการมีบทบาทเชิงผู้นำมากขึ้น ส่งผลให้มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย (Christopher Day, 2000) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำแบบกระจาย (Distributed Leadership) ของ เจมส์ พี สปิแลน ซึ่งระบุว่าภาวะผู้นำในสถานศึกษาเกิดจากการกระจายบทบาทไปยังบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ โดยครูที่มีประสบการณ์สูงมักได้รับมอบหมายบทบาทสำคัญในคณะกรรมการหรือการตัดสินใจเชิงนโยบายของโรงเรียน (James P. Spillane, 2006) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิยาพร ภาษาพรม (2568) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ-ยโสธร ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของครูอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงานพบว่าครูที่มีประสบการณ์สูงมีแนวโน้มเข้ามามีบทบาทในการวางแผน ตัดสินใจ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์น้อย และงานวิจัยของ ทอปปอด สิงห์ และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากุล (2567) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมครูมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยความแตกต่างตามประสบการณ์การทำงาน โดยครูที่มีประสบการณ์สูงมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มอื่น สะท้อนว่าปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเปิดโอกาสและบทบาทในการบริหารอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 มีลักษณะการบริหารที่เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างค่อนข้างชัดเจน

โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์สูง ซึ่งได้รับความไว้วางใจและมอบหมายบทบาทสำคัญในการวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ให้คุณค่ากับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางวิชาชีพของครู

3. ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป และรองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีแนวโน้มเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการแบ่งงานเป็นฝ่ายหรือคณะกรรมการที่หลากหลาย ส่งผลให้ครูมีโอกาสเข้าร่วมกระบวนการวางแผน ตัดสินใจ และประเมินผลมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดองค์การทางการศึกษาของ Hoy & Miskel (2013) ที่อธิบายว่า ขนาดขององค์การเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบโครงสร้างและการกระจายอำนาจ องค์การที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดกลางขึ้นไปมักมีโครงสร้างที่เอื้อต่อการกระจายบทบาทและการมีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างเป็นระบบมากกว่าองค์การขนาดเล็ก นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารัตนะ (2553) ได้กล่าวว่า โครงสร้างองค์กรและจำนวนบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยสถานศึกษาที่มีทรัพยากรบุคคลเพียงพอจะสามารถกระจายความรับผิดชอบและส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ศรีทอง (2566) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมครูมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างการบริหารที่มีความชัดเจนและเป็นระบบมากกว่า และงานวิจัยของ สุจิตา มณีสอดแสง (2565) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปจะมีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กในภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคลากร

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีรูปแบบการบริหารที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของครูในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามภารกิจต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผลมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 และสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้ครูทุกช่วงประสบการณ์มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พร้อมกำหนดกลไกหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมบทบาทครูในการบริหารงาน และการพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของครู เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน หรือบรรยากาศองค์การ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่นหรือใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาและเพิ่มความคล่องตัวของข้อมูล อันจะนำไปสู่ข้อค้นพบที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ทือปยอต สิงห์ และฉัตรกุล เอื้อพิพัฒนากุล. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), น. 2108-2122.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญส่ง แก้วพิบูลย์. (2566). การบริหารการศึกษา. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 10(1), น.14–28.
- มณีรัตน์ สันติกุล. (2565). ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 11(2), น.154–168.
- ยุภาวรัตน์ ชันติกรม. (2566). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 11,(1), น.26-40.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). *การบริหารการศึกษา: หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุธิตา มณีสอดแสง. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มบูรพาศึกษา. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2567). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity rough specificity. *World Development*, 8(3), pp.213–235.
- Christopher Day. (2000). *Teachers in the twenty-first century*. London: Falmer Press.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5thed.). New York: Teachers College Press.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1996). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.
- James P. Spillane. (2006). *Distributed leadership*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp.607-610.

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM ADMINISTRATION IN THE KUDJIK
NAKLANG SCHOOL CLUSTER, NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สุรวัดน์ เสนาชัยนรก¹, จำรัส มุ่งเฝ้ากลาง²
วิทยาลัยนครราชสีมา

Surswat Senachainarak¹, Chamrat MungfaoKlang²
Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6704030302023@nmc.ac.th

(Received : 12 January, 2026; Edit : 6 March, 2026; accepted : 6 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
  2. การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  3. การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
- คำสำคัญ :** ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, กลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง

Abstract

The purposes of this research were: (1) to study the administration of the student care and support system in Kudjik Naklang School Cluster under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4; and (2) to compare the administration of the student care and support system as classified by educational level and work experience. The sample consisted of 100 school administrators and teachers. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire. The index of item-objective congruence (IOC) ranged from 0.60 to 1.00, and the reliability coefficient of the questionnaire was 0.88. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The research findings revealed that: (1) the administration of the student care and support system in the Kudjik Naklang School Cluster was at a high level overall and in each aspect; (2) there were statistically significant differences in the administration of the student care and support system at the .05 level when classified by educational level; and (3) there were no statistically significant differences in the administration of the student care and support system when classified by work experience.

Keywords : Student Care and Support System, Kudjik Naklang School Cluster

บทนำ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนดให้ทุกโรงเรียนดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม การป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคมของนักเรียน (สพฐ., 2560) แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ของ Bronfenbrenner (1979) ที่เน้นว่าการเติบโตของเด็กขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน จนถึงชุมชน ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาของเด็ก หากโรงเรียนสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถลดปัญหานักเรียนที่มีความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้อย่างสูงสุด หากโรงเรียนสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถลดปัญหานักเรียนที่มีความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้อย่างสูงสุด ทั้งนี้ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งดูแลนักเรียนแบบองค์รวม พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการคุ้มครองสิทธิและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ขณะเดียวกัน นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในหลายยุคสมัย ได้กำหนดให้ “การดูแลช่วยเหลือนักเรียน” เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยเน้นการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมกันคุ้มครองและพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบและยั่งยืนนอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านนี้ ทั้งในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อยกระดับความเท่าเทียมในการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในทุกมิติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

กลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตั้งอยู่ในเขตชนบทและกึ่งเมือง ประสบกับสภาพบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย นักเรียนบางส่วนมีปัญหาคือ ขาดความอบอุ่น หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือความบกพร่องทางการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) จากการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กในเขตชนบทจำนวนมากยังขาดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านการวางแผน การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนในระยะยาว ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนในระยะยาวระบบการศึกษาไทยโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะชีวิตควบคู่กับความรู้เชิงวิชาการ แต่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ครูผู้สอน และการเข้าถึงบริการจากภาครัฐ (Howard Adelman & Linda Taylor, 2006) โรงเรียนในกลุ่มกุดจิกนากลางส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่มาก ครูต้องรับผิดชอบหลายบทบาท จึงมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระบบการบริหารจัด

การศึกษาของไทยที่ยังมีความรวมศูนย์สูง ทำให้การจัดสรรทรัพยากรและการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในพื้นที่ห่างไกล ยังไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) เมื่อ
ประกอบกับปัญหาครอบครัวและเศรษฐกิจของนักเรียนในพื้นที่ซึ่งมีความเปราะบางอยู่แล้ว ยิ่งตอกย้ำถึงความจำเป็นใน
การพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเชิงลึก ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะพื้นที่ เพื่อสร้างโอกาสทาง
การศึกษาอย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของการศึกษาไทยในระยะยาว

แม้ว่าทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะส่งเสริมและกำกับติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในระดับนโยบาย แต่ในระดับปฏิบัติจริงยังพบว่ามี ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจของครู
บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ความไม่ต่อเนื่องดังกล่าว
สะท้อนถึงความจำเป็นในการวิจัยและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบท
ของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง เพื่อสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสามารถตอบสนอง
ต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้อย่างแท้จริง เพื่อสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสามารถตอบสนอง
ต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ยิ่งไปกว่านั้น การที่แต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งใน
ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่สามารถใช้รูปแบบ
เดียวกันทั้งหมดได้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การพัฒนาระบบดังกล่าวจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
ข้อมูลจริงจากพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการที่
เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนในแต่ละบริบท ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักการของ "การศึกษาที่ตอบสนองต่อความ
ต้องการของผู้เรียน (Learner-Centered Education)" และแนวคิด "โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)"
ที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามสภาพจริงของตนเอง

ดังนั้น การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง จึงเป็นแนวทาง
สำคัญที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงานในพื้นที่จริง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะ
สามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางหรือโมเดลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความยืดหยุ่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ
โรงเรียนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต ทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ช่วยให้
โรงเรียนสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาเด็กเสี่ยง และส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน
ตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและเป้าหมายการศึกษาของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

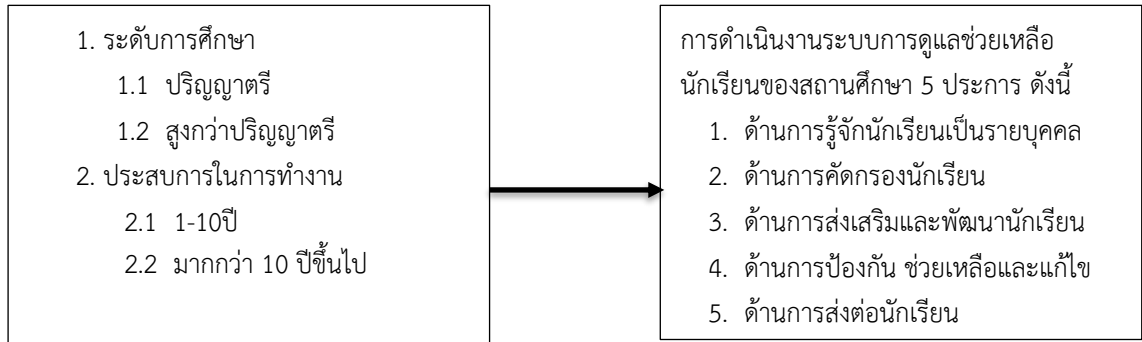
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้ศึกษาได้นำการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 5
ด้าน ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 135 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 100 คน ได้จากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Mogan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
  - 1) ระดับการศึกษา ได้แก่
    - 1.1 ปริญญาตรี
    - 1.2 สูงกว่าปริญญาตรี
  - 2) ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่
    - 2.1 1- 10 ปี
    - 2.2 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567) 5 ด้าน คือ
  - 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน
  - 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน
  - 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
  - 5) ด้านการส่งต่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ได้แบบสอบถาม จำนวน 35 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.60-1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
8. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .88
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีทำแบบสอบถามผ่าน Google Forms และเอกสาร
3. ผู้วิจัยติดตามเช็คการรวบรวมข้อมูลในระบบ Google Forms และเอกสารด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556:121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.66	0.38	มากที่สุด	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.40	0.38	มาก	3
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.33	0.44	มาก	4
4. ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข	4.31	0.41	มาก	5
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.41	0.42	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.42	0.31	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.66$, S.D.=0.38) รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=0.42) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.41)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-values
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.65	.35	4.75	.50	-.938	.351
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.36	.35	4.59	.47	-1.892	.074
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.29	.42	4.57	.51	-2.354*	.021
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.25	.37	4.61	.50	-2.758*	.013
5. ด้านการส่งต่อ	4.37	.40	4.62	.46	-2.186*	.031
รวมเฉลี่ย	4.38	.27	4.63	.44	-2.148*	.046

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 3 ด้านคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งต่อ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวม และรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1-10 ปี		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		t	p-values
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.65	.38	4.72	.39	-.633	.528
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.36	.36	4.61	.40	-2.503*	.014
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.30	.44	4.50	.45	-1.708	.091
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.27	.40	4.50	.45	-2.112*	.037
5. ด้านการส่งต่อ	4.39	.41	4.53	.45	-1.227	.223
รวมเฉลี่ย	4.39	.29	4.57	.36	-1.864	.078

*p ≤ .05

จากตารางที่ 3 การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 ด้านคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ครูและผู้บริหารมีความคุ้นเคยกับกระบวนการและดำเนินงานเป็นกิจวัตร ตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา ไปจนถึงการส่งต่อ เมื่อเป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำและมีขั้นตอนรองรับ การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาจึงมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูงและสะท้อนออกมาเป็นผลการประเมินในระดับมาก ขณะเดียวกัน บริบทของการเป็น “กลุ่มโรงเรียน” ยังเอื้อต่อการพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นระบบมากขึ้น เพราะมีการประสานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามกำกับร่วมกันในเครือข่าย ส่งผลให้โรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานใกล้เคียงกัน มีการจัดทำเอกสาร หลักฐาน และเครื่องมือในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น แบบบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล แบบคัดกรองหรือแผนเฝ้าระวัง บันทึกการให้คำปรึกษา การเยี่ยมบ้าน และการติดตามช่วยเหลือรายกรณี ซึ่งล้วนทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้ว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานจริงและดำเนินงานค่อนข้างครบถ้วนตามระบบ จึงสะท้อนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ สภาพชุมชนและความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในพื้นที่ ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนได้ง่าย รู้จักครอบครัวและสภาพแวดล้อมของผู้เรียนได้ชัดเจน การติดตามพฤติกรรม การสื่อสารกับผู้ปกครอง และการช่วยเหลือเชิงป้องกันจึงทำได้จริงและรวดเร็ว เมื่อโรงเรียนสามารถรู้จักนักเรียนและคัดกรองความเสี่ยงได้ตั้งแต่ต้น ย่อมช่วยให้การส่งเสริมพัฒนาและการป้องกันแก้ไขปัญหาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาพรวมของการบริหารงานในทุกด้านอยู่ในระดับมากตามไปด้วย อีกทั้งในบริบทสังคมปัจจุบันโรงเรียนมีความตระหนักต่อประเด็นความปลอดภัย วินัย พฤติกรรมเสี่ยง สุขภาวะทางจิตใจ ตลอดจนปัญหาเชิงสังคมและการใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียนมากขึ้น ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ใช่เพียงงานเอกสาร แต่เป็นงานที่จำเป็นต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม โรงเรียนจึงมักจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต การแนะแนว การดูแลช่วยเหลือรายกรณี รวมทั้งมีการประสานเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสม เมื่อมีกระบวนการสนับสนุนและมีการปฏิบัติจริงต่อเนื่อง จึงทำให้ผลการประเมินการบริหารงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนออกมาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยสรุป ผลการวิจัยที่อยู่ในระดับมากสะท้อนว่ากลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลางมีการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความชัดเจนของแนวทางปฏิบัติ การกำกับติดตามของผู้บริหาร ความร่วมมือของครูและเครือข่าย รวมถึงความใกล้ชิดกับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยหนุนเสริมให้การดำเนินงานเกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จนปรากฏเป็นระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามที่ผลการวิจัยได้สะท้อนออกมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ยืนยง (2566) ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2565) ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี เปรียบเทียบผลผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อ กรอบคิด และความสามารถในการตีความมาตรฐานงานบริหารของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามักได้รับการพัฒนาความรู้ด้านทฤษฎีการบริหาร การวางแผนเชิงระบบ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการประเมินผลตามหลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะพิจารณาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างละเอียดและมีเกณฑ์คาดหวังที่สูงกว่า เช่น การคัดกรองต้องมีเครื่องมือที่เชื่อถือได้ การติดตามต้องเป็นระบบต่อเนื่อง การส่งต่อควรมีเครือข่ายและมีผลลัพธ์ชัดเจน เมื่อประเมินด้วยมาตรฐานที่เข้มขึ้น ค่าความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติของระบบจึงอาจแตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ในทางกลับกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามักประเมินจาก ประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง และการดำเนินงานในรูปแบบที่ทำเป็นกิจวัตร เช่น การเก็บข้อมูลพื้นฐาน การเยี่ยมบ้าน การแจ้งผู้ปกครอง หรือการดูแลรายกรณี ซึ่งเป็นงานที่เห็นผลได้ชัดเจน

ชีวิตประจำวันของโรงเรียน จึงมีแนวโน้มให้คะแนนการปฏิบัติในระดับสูงตามสิ่งที่ทำจริง แม้อาจไม่ได้พิจารณาความเข้มข้นของระบบในมิติของการบริหารเชิงคุณภาพหรือการจัดทำหลักฐานเชิงระบบเท่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ความต่างของ “จุดเน้นในการประเมิน” ระหว่างการประเมินด้วยเกณฑ์เชิงระบบกับการประเมินจากการปฏิบัติจริง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ภาพรวมความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกประการหนึ่ง ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมักสัมพันธ์กับการได้รับบทบาทหน้าที่และประสบการณ์ทางวิชาชีพที่กว้างขึ้น เช่น การรับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในฐานะหัวหน้างาน การเป็นคณะกรรมการระดับโรงเรียนหรือเครือข่าย หรือการผ่านการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการคุ้มครองเด็ก การให้คำปรึกษา หรือการส่งต่อเชิงเครือข่ายมากกว่า ทำให้ผู้ตอบกลุ่มนี้มองเห็น “ช่องว่าง” ของการดำเนินงานได้ชัดเจนและประเมินอย่างระมัดระวัง ส่งผลให้ค่าคะแนนเฉลี่ยอาจต่ำหรือแตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งอาจไม่เห็นรายละเอียดของกระบวนการเชิงระบบทั้งหมดในระดับเดียวกัน ดังนั้น ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสะท้อนว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการรับรู้และการประเมินคุณภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันย่อมมีความคาดหวัง มุมมอง และมาตรฐานการพิจารณาที่ไม่เหมือนกัน ทั้งในด้านความเข้มข้นของกระบวนการ การใช้ข้อมูล และหลักฐานประกอบ การกำกับติดตาม และการเชื่อมโยงเครือข่ายช่วยเหลือ ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามผลการวิจัยที่ปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฏจรี เจริญสุข (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ทองทา (2563) เรื่องการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูผู้สอนตำแหน่งต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง พบว่า ภาพรวมการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 2 ด้านคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการตามนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะครูหรือผู้บริหารจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างก็ต้องปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนด เช่น การเก็บข้อมูลรายบุคคล การคัดกรอง การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา และการติดตามช่วยเหลือ ทำให้ภาพรวมของการดำเนินงานในระดับโรงเรียนมีความคล้ายคลึงกัน และส่งผลให้ความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ย่อมมีบางด้านที่ ความชำนาญ และประสบการณ์สะสม ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติหรือการรับรู้ของผู้ตอบมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยทักษะเชิงลึก การตัดสินใจเชิงวิชาชีพ และการประสานความร่วมมือหลายฝ่าย เช่น การป้องกันและแก้ไขปัญหา หรือการส่งต่อ ซึ่งมักต้องอาศัยความเข้าใจเชิงพฤติกรรมผู้เรียน ทักษะการให้คำปรึกษา การจัดการสถานการณ์เฉพาะหน้า และเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองหรือหน่วยงานภายนอก ประสบการณ์ทำงานที่มากกว่าจึงอาจทำให้ผู้ตอบมีความมั่นใจ มีแนวทางและเทคนิคในการดำเนินงานที่หลากหลายกว่า หรือในอีกมุมหนึ่ง ผู้มีประสบการณ์สูงอาจประเมินอย่างเข้มงวดกว่าเพราะเห็นรายละเอียดของกระบวนการและช่องว่างของระบบได้ชัดเจนกว่า จึงทำให้คะแนนของบางด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่บางด้านของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง หรือการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มักเป็นงานที่มีเครื่องมือแบบฟอร์มและขั้นตอนรองรับชัดเจน โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ตามกิจวัตรและสามารถถ่ายทอดงานระหว่างครูรุ่นใหม่กับครูที่มีประสบการณ์ได้ไม่ยาก ความแตกต่างตามประสบการณ์จึงไม่เด่นชัดเมื่อพิจารณาภาพรวม แต่จะไปปรากฏชัดในด้านที่ต้องใช้ ทักษะเชิงปฏิบัติขั้นสูง หรือ เครือข่ายความร่วมมือ มากกว่า ดังนั้น ผลการวิจัยที่ภาพรวมไม่แตกต่างกันสะท้อนว่า โรงเรียนมีการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นมาตรฐานร่วมและดำเนินงานตามแนวทางเดียวกันในระดับเครือข่าย แต่การที่บางรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำงานยังมีบทบาทต่อความเข้มข้นและความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานในบางกระบวนการ โดยเฉพาะด้านที่ต้องใช้การตัดสินใจเชิงวิชาชีพ การจัดการปัญหาเฉพาะหน้า และการประสานงานกับหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งเป็น

ประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นแนวทางพัฒนา เช่น การพัฒนาศักยภาพครูรุ่นใหม่ผ่านการโค้ช/พี่เลี้ยง การฝึกทักษะการให้คำปรึกษา และการเสริมความเข้มแข็งของระบบการส่งต่อในเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล หอมเกตุ และบุญเลิศ ธาณิรัตน์ (2567) เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู ประสบการณ์ในการทำงานของครู ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์จิรา แลหมั่น และนิรันดร์ จุลทรัพย์ (2566) เรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) พัฒนาระบบคัดกรองและการป้องกันแก้ไขปัญหามีมาตรฐานร่วมในเครือข่าย จากผลที่พบว่า ประสบการณ์ทำงานต่างกันทำให้ ด้านการคัดกรอง และ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงควรจัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติกลางของกลุ่มโรงเรียน กำหนดเครื่องมือคัดกรองร่วม เช่น แบบประเมินความเสี่ยง แบบบันทึกกรณี พร้อมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและซ้อมแผนดูแลรายกรณี เพื่อให้ครูทุกช่วงประสบการณ์ดำเนินงานได้เข้มแข็งและสอดคล้องกันมากขึ้น

2) จัดระบบพี่เลี้ยงและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และยกระดับคุณภาพงานดูแลรายกรณี ควรใช้ครู/ผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงทำหน้าที่ พี่เลี้ยงให้ครูรุ่นใหม่ โดยเน้นการใช้การคัดกรองเชิงลึก การให้คำปรึกษา การติดตามพฤติกรรม และการจัดทำแผนช่วยเหลือรายกรณี รวมทั้งสร้างวง PLC ระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนกรณีศึกษาและแนวทางแก้ปัญหาที่ได้ผล ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างของคุณภาพงานในด้านที่ต่างออกไป และทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งเครือข่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะปัจจัยด้าน ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ของผู้บริหารและครูผู้สอน รวมถึงบทบาทการกำกับติดตามของผู้บริหารและการสนับสนุนเชิงระบบของเครือข่าย เพื่ออธิบายกลไกที่ทำให้การรับรู้และการปฏิบัติงานในบางด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2) ควรศึกษาวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน (Action Research) เพื่อ พัฒนาแนวทาง/รูปแบบการเสริมสมรรถนะครูและผู้บริหาร ในด้านที่ยังมีความแตกต่างกัน ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน และ การป้องกันและแก้ไขปัญห เช่น การสร้างระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การอบรมเชิงปฏิบัติการพร้อมกรณีศึกษา และการใช้ PLC ระดับกลุ่มโรงเรียน แล้วประเมินผลก่อน-หลัง เพื่อยืนยันประสิทธิผลของแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สำนักพัฒนานโยบายและแผนการศึกษา.

จิราพร ทองทา. (2563). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีผู้บริหารและครูผู้สอนตำแหน่งต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาภาคกลาง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จันทร์จิรา แลหมั่น, และ นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2566). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(6), 168-181.

- นัฏจรี เจริญสุข (2562). ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 11. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, ทองหล่อ วงษ์อินทร์, และ อธิพงษ์ เพชรสุทธิ. (2565). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 9(3), 221-236.
- พรพิมล หอมเกตุ, และ บุญเลิศ ธาณินรัตน์. (2567). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. *Journal of Modern Learning Development*, 9(7), 416-429.
- รัตนา ยืนยง. (2566). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 24(1), 271-281.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. (2568). ข้อมูลสารสนเทศสถานศึกษา ปีการศึกษา 2568. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). รายงานสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ (2567). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงพื้นที่. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Adelman, H. S., & Taylor, L. (2006). *The school leader's guide to student learning supports*. Corwin Press.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1-55.

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

Guidelines for Promoting Charming Identity-Based Tourism of Ban Pha Hee Community, Mae Sai District, Chiang Rai Province

จารุวิทย์ ปัญญาหาร¹, ทับทิม สุขพิน², ประยูร อิมิวัตร์³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Jaruwit Panyahan¹, Thapthim Sukphim², Prayoon Imiwat³

Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 678970202@crju.ac.th

(Received : 10 March 2026 ; Edit : 13 March 2026 ; Accepted : 16 March 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ 2) ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ โดยไม่กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน และส่วนที่ 2 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยหากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนตามสูตร W.G. Cochran จำนวน 138 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน (รายประเด็น)

ผลการวิจัยพบว่า

- บริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ มีความโดดเด่นด้านอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวชุมชน
- การจัดการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ ประกอบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านผาฮี้ ๓ พร้อมทั้งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การกระจายรายได้ให้คนในชุมชนอย่างทั่วถึง และกระจายบทบาทและหน้าที่ของคนในชุมชน
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาฮี้ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน, ด้านการจราจรและขนส่ง, ด้านกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ ควรส่งเสริมกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์, ชุมชนบ้านผาฮี้, แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to: 1) examine the context of identity-based tourism that represents the unique charm of Ban Pha Hee community; 2) study the management of identity-based tourism that reflects the distinctive charm of Ban Pha Hee community; and 3) propose guidelines for promoting identity-based tourism in Ban Pha Hee community. The sample used in this study consisted of two groups. The first group included residents of Ban Pha Hee community, comprising community leaders and entrepreneurs involved in tourism within the community, without a fixed sampling size, totaling 58 participants. The second group consisted of tourists visiting Ban Pha Hee community, whose population size was unknown. The sample size for this group was determined using W.G. Cochran's formula,

resulting in 138 respondents. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, and F-test, particularly in the aspect of community traditions and culture (by item).

The findings revealed that:

1. The context of identity-based tourism in Ban Pha Hee community shows a strong and authentic identity charm, which is considered the most important element of community tourism.
2. The management of identity-based tourism in Ban Pha Hee community emphasizes community participation and the development of tourism attractions. This is followed by the equitable distribution of income among community members and the distribution of roles and responsibilities among community members.
3. Policy recommendations for promoting tourism in Ban Pha Hee community include the development of basic infrastructure and facilities, improvement of traffic and transportation systems, and the promotion of activities and learning resources that reflect the community's unique identity.

Keywords: Identity-based tourism charm, Ban Pha Hee community, tourism promotion guidelines.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization : UNWTO) ระบุว่า หนึ่งในภาคส่วนที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เร็วที่สุดและรวดเร็วที่สุด คือ การท่องเที่ยว และคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น 3.3% ทุกปีจนถึงปี 2579 (ค.ศ.2030) การท่องเที่ยวไม่เพียงทำให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและวัฒนธรรมอันดีระหว่างประเทศ ด้วยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้คนนับล้านมีงานทำและมีความสำคัญ โดยตรงในการทำให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการขององค์การสหประชาชาติ (กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.2565)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ กระแสเงินตราไหลเวียนในประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ อีกส่วนที่สำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมและขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุนที่ช่วยเพิ่มการขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.2566)

ช่วงที่โลกตื่นตัวเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและหาทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว ช่วงปี 2535 – 2540 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เข้ามาเป็นกระแสใหม่และกระแสใหญ่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยการผลักดันของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในขณะที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism – CBT) เริ่มก่อตัวขึ้นเติบโตคู่ขนานไปกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการทำงานในระดับพื้นที่ของโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) ซึ่งในช่วงดังกล่าว ชื่อที่เรียกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ มีหลากหลายชื่อ เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวสีเขียว หลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 รัฐบาลไทยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ อย่างต่อเนื่อง จนถึงปี 2545 การท่องเที่ยวเข้าไปในชนบทหลากหลายรูปแบบ และในปี 2547 มีมาตรฐานโฮมสเตย์ ณ ปัจจุบันชุมชนได้นิยามตนเองว่าเรียกชื่อการดำเนินการท่องเที่ยวของตนด้วย 4 ชื่อด้วยกัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.2550)

การเตรียมความพร้อมเพื่อให้ชุมชนมีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากฐานทรัพยากรที่มีอย่างอัตลักษณ์ และเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชนตนเอง จนนำไปสู่การเกิดมูลค่าเศรษฐกิจแก่ชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากการที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการ

ท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือเป็นกำลังใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานอนุรักษ์ด้วยธรรมชาติและวัฒนธรรม (สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).2562)

ชุมชนบ้านผาศี หมู่ที่ 10 ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีแนวอาณาเขตติดกับชายแดนไทย - พม่า ซึ่งอยู่ใกล้กับพระตำหนักดอยตุง รวมถึงใกล้สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย วัดพระธาตุดอยตุง , ดอยช้างมูบ รวมถึงพระตำหนักดอยตุง แต่เดิมนั้นพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี เป็นแหล่งเพาะปลูกฝิ่นเป็นหลัก จนมาถึง พ.ศ. 2524 หน่วยงานภาครัฐได้เข้ามาแก้ไขปัญหาการปลูกฝิ่น โดยการส่งเสริมและให้องค์ความรู้แก่ชาวบ้านผาศี ในการเพาะปลูกกาแฟ และปลูกไม้เมืองหนาว ด้วยสภาพภูมิประเทศที่ชุมชนบ้านผาศีที่ตั้งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,200 เมตร จึงเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ประกอบกับสภาพภูมิประเทศของชุมชนที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี จึงเป็นสถานที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวพักผ่อนทั้งแบบไป - กลับ และค้างอาศัยอยู่กับชาวบ้านในรูปแบบโฮมสเตย์ และลานกางเต็นท์กลางแจ้ง สิ่งนี้นักท่องเที่ยวได้รับคือ การนั่งชมและสัมผัสถึงทัศนียภาพที่สวยงาม การนั่งชมกาแฟที่มีคุณภาพ การพักอาศัยในโฮมสเตย์ที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนได้ลิ้มรสชาติอาหารชาติพันธุ์อาข่า รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเดินเยี่ยมชมภายในชุมชน โดยคนในชุมชนยังคงอนุรักษ์และรักษา ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมของชาติพันธุ์อาข่า เช่น ประเพณีโล้ชิงช้า ประเพณีชนไข่แดง พิธีปีใหม่ลูกช้าง และพิธีกรรมกินข้าวใหม่ ให้คงอยู่สืบทอดสู่ชนรุ่นหลัง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความมุ่งหมายที่ต้องการศึกษา “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” เพื่อต้องการแสวงหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

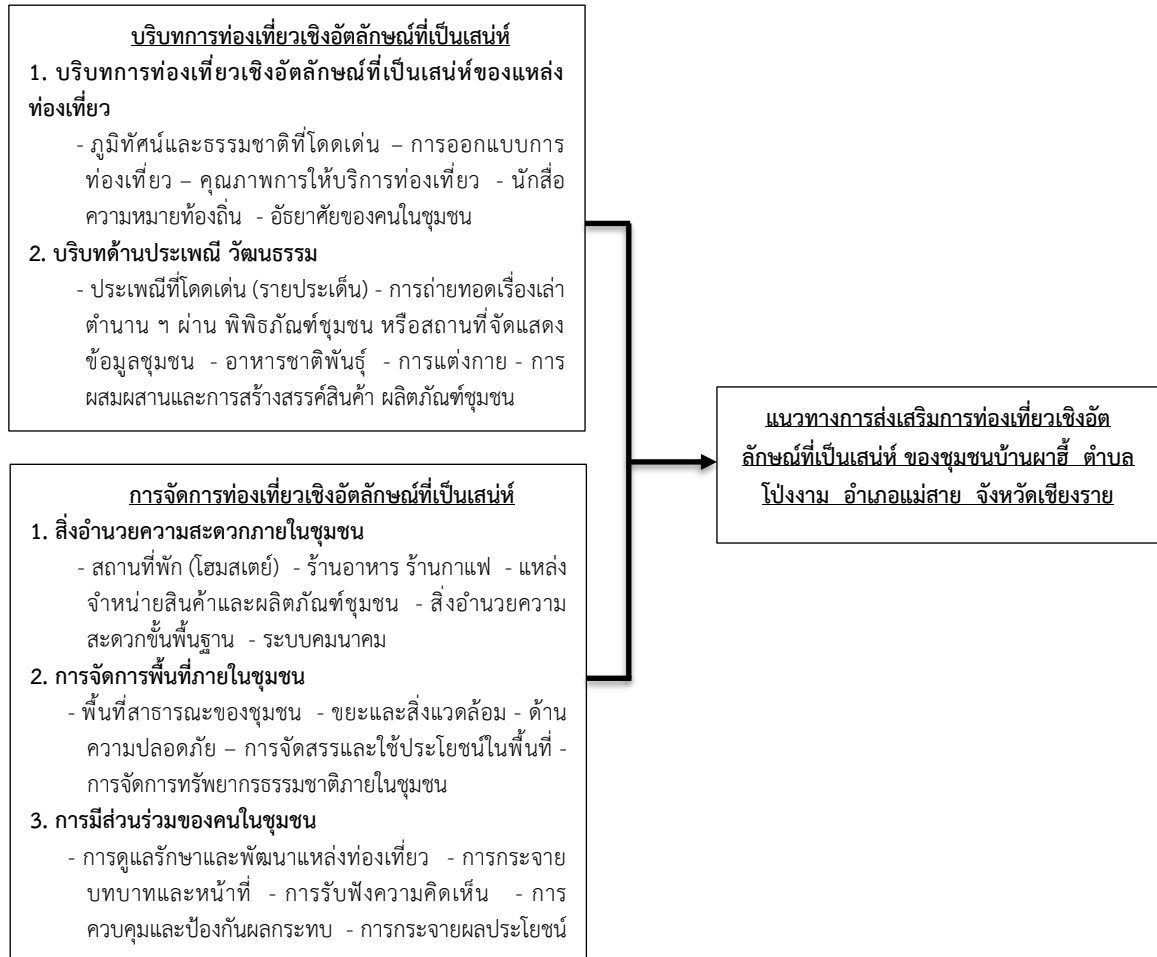
1. เพื่อศึกษาบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. ทราบถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เกิดการพัฒนาโดยการนำแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ทำการศึกษาช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งผลต่อทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน (รายประเพณี)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ฯ จำนวน 58 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี จำนวน 52 คน รวม 58 คน ซึ่งมาจากการรวมข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านผาศี ฯ ส่วนที่ 2 คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่แน่นอน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ฯ จำนวน 58 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี จำนวน 52 คน รวม 58 คน โดยไม่

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่แน่นอน จึงใช้วิธีหา
กลุ่มตัวอย่างจากกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจนตามสูตรของ W.G.cochran

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วน 1
สำหรับ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ได้แก่ อายุ การอยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ประเภทของผู้ตอบ
แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา เพศสภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์
ของชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ซึ่งเป็น
คำถามแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด เอกสาร หนังสือ สถิติต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด
ในการศึกษา ทฤษฎี และบทความเกี่ยวข้อง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของ
ชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ให้ครอบคลุมตามเนื้อหา วัตถุประสงค์ ที่กำหนด

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3
ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามตลอดจนความครอบคลุมและภาษา
ที่ใช้ให้มีความชัดเจนที่เข้าใจตรงกัน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of
item objective congruence) ส่วนที่ 1 สำหรับ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ค่าเท่ากับ 1.00 ส่วน 2
สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ค่าเท่ากับ 0.94

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ
กลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียง คือ นักท่องเที่ยว และประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่
สาย จังหวัดเชียงราย จำนวนอย่างละ 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

8. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอน
บาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีค่าเท่ากับ 0.95

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบที่หาความเชื่อมั่นแล้ว จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อม
นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงราย เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล กับประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวใน
ชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ จำนวน 196 ชุด

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน
รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 60 วัน

3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนว่าได้ครบตามจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 306
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาคะแนนที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อ
สรุปและอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ทั้ง 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วน 1 สำหรับ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ๑ ได้แก่ อายุ การอยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี ๑ ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ๑ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา เพศสภาพ โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์องค์ประกอบของแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ๑ ในตอนที่ 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 โดยการรวบรวมเนื้อหาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต และแนวทางการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนบ้านผาศี ๑ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภทและสร้างข้อสรุป
4. วิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ๑ ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน (ในรายประเด็น) ที่จำแนกตามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีชุดคำถามเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณ F-test

ผลการวิจัย

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับประชากรที่อยู่อาศัยในครัวเรือนชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดังนี้

1.1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาศี ๑ ที่มีต่อบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชน บ้านผาศี ๑ พบว่า บริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายประเด็นจะพบว่า อรรถาศัยของคนในชุมชนยิ้มแย้ม แจ่มใส พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวทุก ๆ คน ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ชุมชนบ้านผาศีมีภูมิทัศน์ และทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ถัดลงมา คือ การให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูง สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาศี ๑ ที่มีต่อประเพณีและวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนบ้านผาศี ๑ ในแต่ละประเพณี พบว่า พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเพณีไล่ชิงช้า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ประเพณีขันโพง แดง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , พิธีทำประตู่หมู่บ้าน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , พิธีปีใหม่มะขาม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ พิธีกินข้าวใหม่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาศี ๑ ที่มีต่อประเพณีและวัฒนธรรมโดยรวมของชุมชนบ้านผาศี ๑ โดยภาพรวม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุดและหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแต่งกายของชาติพันธุ์อาข่า เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ๑ ที่นักท่องเที่ยวได้มาทดลองสวมใส่ และถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ อาหารของชาติพันธุ์อาข่า ได้การสนับสนุน และส่งเสริมให้เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชน ที่นักท่องเที่ยวต้องนึกถึง และได้รับประทาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , มีการประยุกต์ศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชนผาศี ๑ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่อย่างกลมกลืน ให้เป็นศิลปะ วัฒนธรรมร่วมสมัยที่จับต้องได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือ ศูนย์จัดแสดงข้อมูลที่เกี่ยวกับชุมชน เพื่อจัดแสดง เรื่องเล่า ตำนาน ประวัติชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเล่าเรื่องและถ่ายข้อมูลของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงชนรุ่นหลัง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.4. การวิเคราะห์ความเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาศี ๑ ที่มีต่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ๑ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) ที่สะอาด ปลอดภัย ที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนที่

เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ หรือ จุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ที่เพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , มีแหล่งจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีจำนวนเพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด และ ถนนภายในชุมชน และถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาฮี้ มีความสะดวก และปลอดภัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5. การวิเคราะห์ความเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ที่มีต่อ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเฉพาะด้าน เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สัญญาณอินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ไฟฟ้า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , สัญญาณโทรศัพท์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และห้องน้ำสาธารณะ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6. การวิเคราะห์ความเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ที่มีต่อการจัดการพื้นที่ภายในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่ดี เป็นระเบียบเรียบร้อย และสะอาดตา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ พื้นที่สาธารณะและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ,การจัดการความปลอดภัย ให้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ๆ ที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , มีการมาตรการควบคุม ป้องกัน ปัญหาที่เกิดจากการบุกรุก ทำลาย และบดบังทัศนียภาพในพื้นที่ ๆ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.7. การวิเคราะห์ความเห็นที่เป็นอยู่จริงของประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ มีการกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน อย่างทั่วถึงทุกคนในชุมชนบ้านผาฮี้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด, มีการกระจายบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการภายในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด, มีช่องทางหรือเวทีให้คนในชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว ได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และ มีการสำรวจปัญหา ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลการท่องเที่ยวภายในชุมชน ด้วยคนในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.8. ผลการวิเคราะห์เนื้อด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภทและข้อเสนอของการศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ โดยจัดลำดับความสำคัญของประชากรที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 60.35 ซึ่งสามารถจัดกลุ่มความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ๆ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

1.8.1. ข้อเสนอแนะในด้านบริบททั่วไปและการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในเรื่องถนนเส้นทางไปชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือ ก่อสร้างถนนเส้นทางดังกล่าว พร้อมทั้งขยายไหล่ทาง และติดตั้งป้ายแจ้งเตือนจุดที่เป็นอันตราย ซึ่งเป็นการสร้างความปลอดภัยในการเดินทาง เนื่องจากถนนมีสภาพชำรุด คับแคบ ไม่ปลอดภัย มีจุดอับสายตา และเป็นอันตรายต่อการเดินทาง มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ควรเพิ่มสถานที่ให้บริการจุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนที่เพียงพอ, ควรมีการจัดระเบียบด้านการจราจรภายในชุมชนให้เป็นระบบลดความแออัดและมีความปลอดภัย, ควรมีพื้นที่สำหรับให้บริการรับ – ส่งนักท่องเที่ยว เพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว และ ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ที่อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว พร้อมด้วย ควรมีระบบการจัดการขยะและการดูแลรักษาความสะอาดให้ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะภายในชุมชน ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

1.8.2. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีโล้ชิงช้า ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ

ของชุมชนผ่านระบบออนไลน์ และจัดทำปฏิทินประเพณีชนเผ่าที่นำท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้า, ควบคุมจัดการกรรมการแสดงของชุมชนในช่วงวันหยุดและตามเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบล่วงหน้าทุกช่องทาง, ควบคุมส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีชนไข่มุกแดง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และควบคุมส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีปีใหม่ลูกช้าง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย พร้อมกับ ควบคุมศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านผาฮี้ หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

1.8.3. ข้อเสนอแนะด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย ควบคุมเพิ่มจุดชมวิวยิวทัศน์ , จุดถ่ายรูป และควบคุมปรับปรุงระบบสายส่งไฟฟ้าที่บดบังวิวยิวทัศน์ภายในชุมชน มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ควบคุมปรับปรุงระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้า ให้มีกระแสไฟฟ้าที่เพียงพอต่อการใช้งานในชีวิตประจำวัน, ควบคุมมีห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว และ ควบคุมเพิ่มสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (5G) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน และครบทุกเครือข่าย พร้อมกับควบคุมปรับปรุงทางเดินทาง ให้มีราวจับเพื่อความปลอดภัย รวมถึงทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ และ ควบคุมเพิ่มพิกัดเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชน แหล่งที่พัก ร้านอาหารร้านค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่าน Google map ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

1.9. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำการศึกษาช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งผลต่อทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน (รายประเด็น) ของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาฮี้ ำ

ประเพณีและวัฒนธรรม ำ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ประเพณีไล่ชิงช้า	ระหว่างกลุ่ม	0.613	3	0.204	3.547	0.020	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	3.111	54	0.58			
	รวม	3.724	57				
ประเพณีชนไข่มุกแดง	ระหว่างกลุ่ม	0.539	3	0.180	0.452	0.717	ไม่แตกต่าง
	ในกลุ่ม	21.478	54	0.398			
	รวม	22.017	57				
พิธีกรรมกินข้าวใหม่	ระหว่างกลุ่ม	6.869	3	2.290	3.633	0.018	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	34.028	54	0.630			
	รวม	40.897	57				
พิธีปีใหม่ลูกช้าง	ระหว่างกลุ่ม	9.408	3	3.136	5.054	0.004	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	33.506	54	0.620			
	รวม	42.914	57				
พิธีทำประตูหมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	16.631	3	5.544	8.282	0.000	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	36.144	54	0.669			
	รวม	52.776	57				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6.812	3	2.271	4.194	0.152	ไม่แตกต่าง
	ในกลุ่ม	25.653	54	0.475			
	รวม	32.466	57				

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) เปรียบเทียบระดับช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อความคิดเห็นด้านประเพณีและพิธีกรรมชุมชน (รายประเด็น) ของชุมชนบ้านผาฮี้ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างตามระดับช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกัน มีระดับ

ความคิดเห็นต่อประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F = 4.194, p = 0.152$) ทั้งนี้หากวิเคราะห์ในรายประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 จำนวน 4 รายการ คือ 1) พิธีทำประตู่หมู่บ้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.282, p = 0.000$) ลำดับที่ 2 พิธีปีใหม่ลูกช้าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 5.054, p = 0.004$) ลำดับที่ 3 พิธีกรรมกินข้าวใหม่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 3.633, p = .018$) และลำดับที่ 4 ประเพณีไล่ชิงช้า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 3.547, p = .020$) ส่วนประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนที่ไม่แตกต่าง คือ ประเพณีชนไขแดง พบว่ากลุ่มตัวอย่างตามระบบช่วงอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 0.452, p = 0.717$)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดังนี้

2.1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่มีต่อบริบททั่วไปของท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาศี ฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนบ้านผาศีมีภูมิทัศน์ และทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ อรรถาธิบายของคนในชุมชนยิ้มแย้ม แจ่มใส พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวทุก ๆ คนที่มาท่องเที่ยวภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด , การให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูง สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน มีความหลากหลาย และเป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีนักท่องเที่ยวหรือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่สามารถเล่าเรื่องเล่าต่าง ๆ ของชุมชนบ้านผาศีให้กับนักท่องเที่ยว ได้เข้าใจเป็นอย่างดี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่มีต่อด้านประเพณี วัฒนธรรมชุมชนที่โดดเด่นของชุมชนบ้านผาศี ฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเพณีไล่ชิงช้า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ประเพณีชนไขแดง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก , พิธีกรรมกินข้าวใหม่ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก , พิธีปีใหม่ลูกช้าง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ และพิธีทำประตู่หมู่บ้าน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่มีต่อประเพณีและวัฒนธรรมโดยรวมของชุมชนบ้านผาศี ฯ โดยภาพรวม ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแต่งกายของชาติพันธุ์อาข่า เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่นักท่องเที่ยวได้มาทดลองสวมใส่ และถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ มีการประยุกต์ศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชนผาศี ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่อย่างกลมกลืน ให้เป็นศิลปะ วัฒนธรรมร่วมสมัยที่จับต้องได้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , อาหารของชาติพันธุ์อาข่า ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมให้เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชน ที่นักท่องเที่ยวต้องนึกถึงและได้รับประทาน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชนหรือ ศูนย์จัดแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อจัดแสดง เรื่องเล่า ตำนาน ประวัติชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเล่าเรื่องและถ่ายข้อมูลของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงชนรุ่นหลัง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนบ้านผาศี ฯ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ หรือ จุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ที่เพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (โฮสเทล) ที่สะอาด ปลอดภัย ที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด , มีแหล่งจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีจำนวนเพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และถนนภายในชุมชนและถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี มีความสะดวก และปลอดภัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.5. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่เป็นอยู่จริงของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ ที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเฉพาะด้าน เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ไฟฟ้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งมี

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และหากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไฟฟ้า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ สัญญาณโทรศัพท์ อยู่ในระดับมาก , สัญญาณอินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และห้องน้ำสาธารณะ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.6. ผลการวิเคราะห์เนื้อด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภทและข้อเสนอของการศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ฯ โดยจัดลำดับความสำคัญของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 56.52 ซึ่งสามารถจัดกลุ่มความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ฯ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

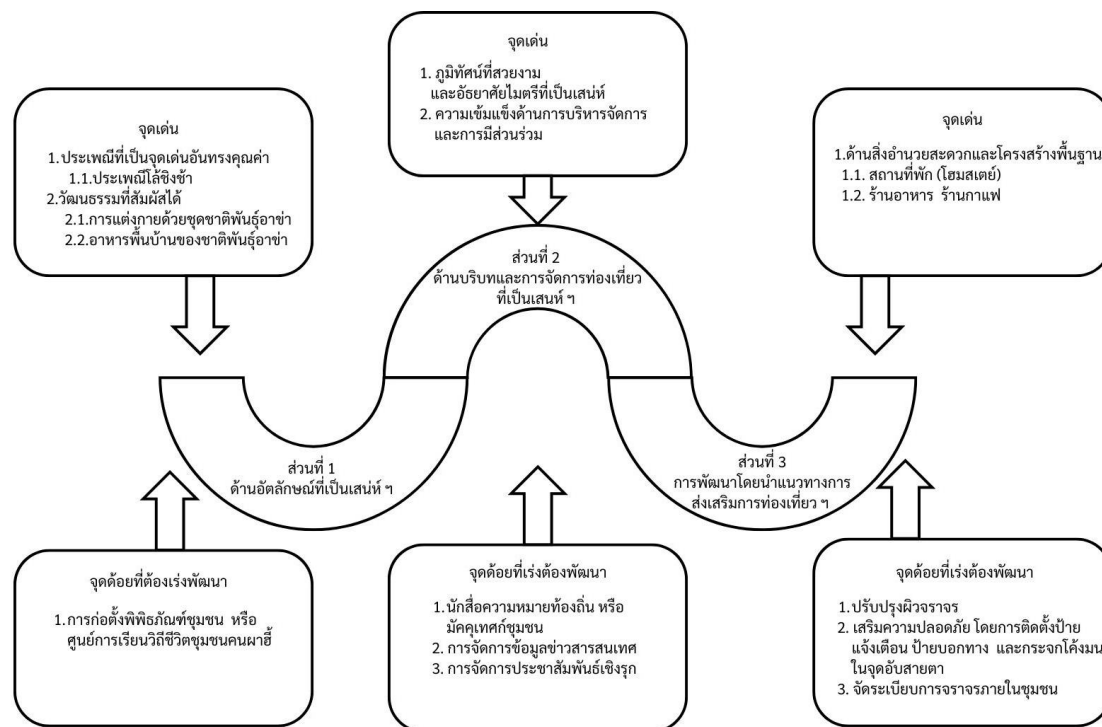
2.6.1. ข้อเสนอแนะด้านบริบททั่วไปและการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยถนนเส้นทางไปชุมชนบ้านผาศี ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือ ก่อสร้างถนนเส้นทางไปชุมชนดังกล่าว พร้อมทั้งขยายไหล่ทาง และติดตั้งป้ายแจ้งเตือนจุดที่เป็นอันตราย เนื่องจากถนนมีสภาพชำรุด คับแคบ ไม่ปลอดภัย มีจุดอับสายตา และเป็นอันตรายต่อการเดินทาง มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ควรเพิ่มสถานที่ให้บริการจุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนที่เพียงพอ , ควรมีระบบการจัดการขยะและการดูแลรักษาความสะอาดให้ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะภายในชุมชน และ ควรมีการจัดระเบียบด้านการจราจรภายในชุมชนให้เป็นระบบลดความแออัดและมีความปลอดภัย พร้อมกับ ควรมีไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในชุมชน และ ควรมีพื้นที่สำหรับให้บริการรับ - ส่ง นักท่องเที่ยวเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

2.6.2. ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว พร้อมทั้งอนุรักษ์ประเพณีโล่ชิงช้า มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาลำดับ คือ ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนผ่านระบบออนไลน์ และจัดทำปฏิทินประเพณีชนเผ่าที่น่าท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้า , ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านผาศี หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว , ควรจัดกิจกรรมการแสดงของชุมชนบ้านผาศีในช่วงวันหยุดและตามเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้า ควรมีบริการให้เช่า หรือทดลองสวมใส่เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์อาข่า ให้กับนักท่องเที่ยว ตามสถานประกอบการ และคนในชุมชนบ้านผาศี พร้อมกับ ความมั่นใจของคนในพื้นที่ ที่ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นเสน่ห์สิ่งดึงดูดใจ ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

2.6.3. ข้อเสนอแนะด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งนักท่องเที่ยวได้ความคิดเห็นไว้ โดย ควรมีห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ควรเพิ่มจุดชมวิวยิวทัศน์ , จุดถ่ายรูปและควรปรับปรุงระบบสายส่งไฟฟ้าที่บดบังวิวทิวทัศน์ภายในชุมชน พร้อมกับ ควรปรับปรุงทางเดินทาง ให้มีราวจับเพื่อความปลอดภัย รวมถึงทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ พร้อมด้วย ควรเพิ่มร้านอาหารอาหารชาติพันธุ์อาข่า เพื่อยกระดับอาหารพื้นบ้านให้ได้รับความนิยม ภายในชุมชน ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน , ควรเพิ่มสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (5G) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน และครบทุกเครือข่าย พร้อมกับ ควรเพิ่มพิกัดเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านผาศี แหล่งที่พัก ร้านอาหารสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่าน Google map ผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน และ ควรเพิ่มร้านค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ร้านค้าชุมชน ให้มีจำนวนมากขึ้น พร้อมกับ ควรเพิ่มสัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์มีครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน และครบทุกเครือข่าย ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นเท่ากัน

2.7. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำการศึกษาช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งผลต่อทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน (รายประเด็น) ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ฯ

ประเพณีและวัฒนธรรม ๑	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	ผลทดสอบ
ประเพณีโล่ชิงช้า	ระหว่างกลุ่ม	2.059	4	0.515	1.493	0.208	ไม่ต่างกัน
	ในกลุ่ม	45.854	133	0.345			
	รวม	47.913	137				
ประเพณีชนไข่แดง	ระหว่างกลุ่ม	4.221	4	1.055	1.514	0.202	ไม่แตกต่าง
	ในกลุ่ม	92.735	133	0.697			
	รวม	96.957	137				
พิธีกรรมกินข้าวใหม่	ระหว่างกลุ่ม	6.275	4	1.569	2.145	0.79	ไม่ต่างกัน
	ในกลุ่ม	97.262	133	0.731			
	รวม	103.536	137				
พิธีปีใหม่ลูกช้าง	ระหว่างกลุ่ม	13.619	4	3.405	5.131	0.001	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	88.265	133	0.664			
	รวม	101.884	137				
พิธีทำประตูหมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	11.955	4	2.989	4.232	0.003	ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
	ในกลุ่ม	93.929	133	0.706			
	รวม	105.884	137				
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7.626	4	1.907	2.903	0.098	ไม่แตกต่าง
	ในกลุ่ม	83.609	133	0.629			
	รวม	91.235	137				

รูปภาพที่ 2

รูปภาพสรุปผลการศึกษาในหัวข้อ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาบริบทการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้านพบว่า

1.1. บริบททั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของบริบททั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ในมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า อุตสาหกรรมของคนในชุมชนที่ยั่งยืน แจ่มใส พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ ภูมิทัศน์และทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากมุมมองของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ภูมิทัศน์และทัศนียภาพที่สวยงาม เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ อุตสาหกรรมของคนในชุมชนที่ยั่งยืน แจ่มใส พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด ส่วนมุมมองของประชากรที่อาศัยในบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ มุมมองของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่เหมือนกัน คือ อันดับที่สาม คือ การให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ถัดลงมาเป็นอันดับที่สี่ คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน มีความหลากหลาย และเป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว และ การมีนักท่องเที่ยวที่สนใจ หรือ มีคฤหาสน์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเรือต่าง ๆ ของชุมชนบ้านผาศีให้กับนักท่องเที่ยว ได้เข้าใจเป็นอย่างดี เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวชุมชน ของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) ระบุว่า 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม - ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน 2) ด้านองค์กรชุมชน - มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย 4) ด้านการเรียนรู้ - ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชษฐ หลุดพา สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และ ยุภาพร ยุภาคศ (2564) ที่ได้ทำการศึกษาบริบทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พบว่า บริบทโดยทั่วไปในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดมีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้ง 5 จังหวัด ในประเด็นด้านบริบทด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว โดย จังหวัดนันทบุรี มีบริบทด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ และมีความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว

1.2. บริบทด้านประเพณี วัฒนธรรมที่โดดเด่น ซึ่งจำแนกเป็นรายประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของบริบทด้านประเพณี วัฒนธรรมที่โดดเด่น ซึ่งจำแนกเป็นรายประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประเพณีโล้ชิงช้า เป็นประเพณี วัฒนธรรมที่โดดเด่น ที่รู้จัก และสามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มากที่สุด ถัดลงมา คือ ประเพณีชนไข่มุก และ อันดับที่ดี คือ ประเพณีปีใหม่ลูกช้าง เป็นมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ที่เหมือนกัน ส่วนพิธีกรรมกินข้าวใหม่ และ พิธีทำประตู่หมู่บ้าน เนื่องจากเป็นมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความเห็นและมีมุมมองที่ระดับความสำคัญที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสิทธิ์ จามจันทร์สาขา และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาและอธิบายลักษณะประเพณี วัฒนธรรมของชาวอาข่า พบว่า การประกอบพิธีกรรมของชาติพันธุ์อาข่าที่น่าสนใจ รวมถึงนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปสามารถเข้าร่วมพิธีกรรมได้ ซึ่งเป็นพิธีกรรมในระดับชุมชน มีเพียง 5 พิธีกรรม เท่านั้น ประกอบด้วย 1) ประเพณีชนไข่มุก 2) พิธีโล้ชิงช้า 3) พิธีกรรมกินข้าวใหม่ 4) พิธีปีใหม่ลูกช้าง 5) พิธีทำประตู่หมู่บ้าน พร้อมทั้งสอดคล้องกับหลักการของ สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (ไม่ทราบปี) ได้อธิบายหลักการท่องเที่ยวชุมชน ระบุว่า 6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม

ท้องถิ่น 7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) ได้อธิบายองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวชุมชน ไว้ว่า 1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ เมธาวิ จำเริญร (2562) ได้อธิบายลักษณะของคำว่า อัตลักษณ์ชุมชน คือ ความเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม

1.3. บริบทด้านประเพณี วัฒนธรรมที่ของชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของบริบทด้านประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การแต่งกายของชาติพันธุ์อาข่าเป็นส่วนหนึ่งแสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาอี มากที่สุด และอันดับที่ห้า คือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน หรือ ศูนย์จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อจัดแสดงเรื่องเล่า ตำนาน ประวัติชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นอันดับสุดท้าย เป็นมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาอี ที่เหมือนกัน ส่วนอาหารชาติพันธุ์อาข่า ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เป็นอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาอี ที่นักท่องเที่ยวต้องนึกถึงและได้รับประทาน และ การประยุกต์ศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชนบ้านผาอี ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยให้อย่างกลมกลืน ให้เป็นศิลปะ วัฒนธรรมร่วมสมัยที่จับต้องได้ เนื่องจากเป็นมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความเห็นและมีมุมมองที่ระดับความสำคัญที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).(ไม่ทราบปี) ได้อธิบายหลักการท่องเที่ยวชุมชน ไว้ว่า การท่องเที่ยวทางเลือกที่เป็นการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อประโยชน์จากการท่องเที่ยวตกอยู่กับคนในชุมชน โดยหลักการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจตนเอง 6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับบทความ ของ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).(2566) ที่ได้อธิบายลักษณะการแต่งกายของชาติพันธุ์อาข่า ไว้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นชาติพันธุ์อาข่ากลุ่มลอมี่ ที่มีลักษณะการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมถึงชาติพันธุ์อาข่ากลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับบทความของ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน .(ไม่ทราบปี) ที่ได้กล่าวถึง ครีวอาข่า อาหารปรับสมดุลร่างกาย ดิน น้ำ ลม ไฟ พัฒนาสินค้าจากป่าสู่เมือง - ต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นบทสมภาษณ์ของคุณอาทุ ปอแฉ่ ที่ได้กล่าวไว้ว่า อาหารและการดูแลสุขภาพที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวอาข่า แสดงออกผ่านภูมิปัญญาจากกันครีวอาข่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้านพบว่า

2.1. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า มุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้ให้ความสำคัญการมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) ที่สะอาด ปลอดภัย ที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ การมีร้านอาหาร ร้านกาแฟ หรือจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ที่เพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากมุมมองของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย การมีร้านอาหาร ร้านกาแฟ หรือจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม ที่เพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) ที่สะอาด ปลอดภัย ที่ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ส่วนมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาอี ตำบลโป่งงาม และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาอี ที่เหมือนกัน คือ ถัดลงมาเป็นอันดับที่สาม คือ มีแหล่งจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีจำนวนเพียงพอพร้อมต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว และ ถนนภายในชุมชน และถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาอี มีความสะดวก และปลอดภัย น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) ของ กองพัฒนา

บริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2565:35) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาแหล่งสินค้า บริการ การอำนวยความสะดวก และการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด มีการดำเนินการดังนี้ 1. พัฒนาแหล่งสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวบนมาตรฐานของความสมดุลและยั่งยืน โดยเน้นการยกระดับมาตรฐานของแหล่งสินค้าและบริการของการท่องเที่ยวไทย 2. ส่งเสริมและพัฒนาด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพะวี โรจน์รุ่งสัจย์ (2563) ที่ได้ศึกษาในหัวข้อ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้าน โดยนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้าน พบว่า มุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สัญญาณอินเทอร์เน็ต มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ ไฟฟ้า ถัดลงมาเป็นอันดับที่สาม คือ สัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งแตกต่างจากมุมมองของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย ไฟฟ้า มากที่สุด รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ สัญญาณโทรศัพท์ ถัดลงมาเป็นอันดับที่สาม คือ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ส่วนมุมมองของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม และ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ที่เหมือนกัน คือ ถัดลงมาเป็นอันดับที่สี่ คือ ห้องน้ำสาธารณะ น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550) ที่ได้อธิบายถึงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน ไว้ว่า 3. สิ่งอำนวยความสะดวกการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวเกิดความสะดวก สบาย ความปลอดภัย ในการท่องเที่ยวในขณะเดียวกันต้องไม่ก่อผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพะวี โรจน์รุ่งสัจย์ (2563) ที่ได้ศึกษาในหัวข้อ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงสุขลักษณะ และอนามัยเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเช่นกัน

2.3. การจัดการพื้นที่ภายในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการจัดการพื้นที่ภายในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่มี เป็นระเบียบเรียบร้อย และสะอาดตา รองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ พื้นที่สาธารณะและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ถัดลงมาอันดับที่สาม คือ การจัดการความปลอดภัยให้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ถัดลงมาอันดับที่สี่ คือ มีมาตรการควบคุม ป้องกันปัญหาที่เกิดจากการบุกรุก ทำลาย และบดบังทัศนียภาพในพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ การจัดการระเบียบการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะ เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) ของ กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2565:35) ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาแหล่งสินค้า บริการ การอำนวยความสะดวก และการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาด มีการดำเนินการดังนี้ 2. ส่งเสริมและพัฒนาด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ กรมพัฒนาชุมชน. (2560) ที่ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวชุมชน ไว้ว่า 7. มีการบริหารที่ดีและปลอดภัย ทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ นักสื่อความหมาย เจ้าบ้าน และการประสานงานที่ดีระหว่างกลุ่มในชุมชนเพื่อให้บริการ

3. การเสนอแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1. ด้านบริบททั่วไปและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการด้านบริบททั่วไปและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือ ก่อสร้างถนนเส้นทางดังกล่าว พร้อมทั้งขยายไหล่ทาง และติดตั้งป้ายแจ้งเตือนจุดที่เป็นอันตราย ซึ่งเป็นการสร้างความปลอดภัยในการเดินทาง เนื่องจากถนนมีสภาพชำรุด คับแคบ ไม่ปลอดภัย มีจุดอับสายตา และเป็นอันตรายต่อการเดินทาง มากที่สุด รองลงมาอันดับที่สอง คือ

ควรเพิ่มสถานที่ให้บริการจุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนที่เพียงพอ อันดับที่สาม คือ ควรมีการจัดระเบียบด้านการจราจรภายในชุมชนให้เป็นระบบลดความแออัดและมีความปลอดภัย และ ควรมีระบบการจัดการขยะและการดูแลรักษาความสะอาดให้ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะภายในชุมชน อันดับทีสี่ คือ ควรมีพื้นที่สำหรับให้บริการรับ – ส่งนักท่องเที่ยว เพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว และอันดับสุดท้าย คือ 1) ควรมีไฟฟ้าส่องสว่างตามถนนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายในชุมชน 2) ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ที่อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว น้อยที่สุด

3.2. ด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีโล่ชิงช้า ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย มากที่สุด รองลงมาอันดับที่สอง คือ ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนผ่านระบบออนไลน์ และจัดทำปฏิทินประเพณีชนเผ่าที่น่าท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบล่วงหน้า อันดับที่สาม คือ ควรจัดกิจกรรมการแสดงของชุมชนในช่วงวันหยุดและตามเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบล่วงหน้าทุกช่องทาง และ ควรจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านผาศี หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว อันดับทีสี่ คือ ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีขึ้นไข่แดง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และอันดับสุดท้าย คือ 1) ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงประเพณีปีใหม่มูลก้าง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย 2) ควรมีบริการให้เช่า หรือทดลองสวมใส่เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์อาข่า ให้กับนักท่องเที่ยว ตามสถานประกอบการ และคนในชุมชนบ้านผาศี 3) ความมีน้ำใจของคนในพื้นที่ ที่ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นเสน่ห์สิ่งดึงดูดใจ น้อยที่สุด

3.3. นำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ควรมีห้องน้ำสาธารณะที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนที่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว และ ควรเพิ่มจุดชมวิวยิวทัศน์ , จุดถ่ายรูป และ ควรปรับปรุงระบบสายส่งไฟฟ้าที่ดับขั้ววิวยิวทัศน์ภายในชุมชน มากที่สุด รองลงมาอันดับที่สอง 1) ควรปรับปรุงทางเดินทางให้มีราวจับเพื่อความปลอดภัย รวมถึงทางเดินเท้าสำหรับผู้พิการ 2) ควรเพิ่มร้านจำหน่ายอาหารชาติพันธุ์อาข่า เพื่อยกระดับอาหารพื้นบ้านให้ได้รับความนิยม ภายในชุมชน อันดับที่สาม คือ 1) ควรเพิ่มร้านจำหน่ายอาหารชาติพันธุ์อาข่า เพื่อยกระดับอาหารพื้นบ้านให้ได้รับความนิยม 2) ควรเพิ่มสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (5G) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน และครบทุกเครือข่าย อันดับทีสี่ คือ 1) ควรเพิ่มร้านค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ร้านค้าชุมชน ให้มีจำนวนมากขึ้น 2) ควรเพิ่มสัญญาณเครือข่ายโทรศัพท์ที่มีครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน และครบทุกเครือข่าย 3) ควรเพิ่มป้ายเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านผาศี แหล่งที่พัก ร้านจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่าน Google map

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยยึดอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นศูนย์กลาง โดยการกำหนดเป็นนโยบายในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการยึดโยงกับอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี เป็นแกนกลางสำคัญในการวางแผนและการบริหารจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1. อัยาศัยไม่ตรีของคนในชุมชน 2. ภูมิทัศน์และทัศนียภาพที่สวยงาม 3. ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน ให้เป็นทุนเชิงนโยบาย ที่ต้องได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ควรจรรยาบรรณประเด็นการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ไว้ในแผนพัฒนาหมู่บ้าน สำหรับชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับ องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี รวมถึงการประสานแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ราชการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบาย และลดปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนบ้านผาศี ฯ มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาชุมชนบ้านผาศี ฯ โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีตัวแทนจากผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการกระจายบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดกลไกการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำภายในชุมชน อีกทั้งต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการควบคุมการบุกรุกพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างที่บดบังทัศนียภาพ รวมถึงมาตรการการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาศักยภาพนักท่องเที่ยวของชุมชน หรือมีคฤหาสน์ท้องถิ่น ควรกำหนดเป็นนโยบายที่ต้องได้รับการสนับสนุนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งงาม ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่ชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นต้น เพื่อสนับสนุนด้านงบประมาณและจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้ครบทุกด้าน เช่น ความรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน ทักษะการสื่อสารและการเล่าเรื่อง การให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพการให้บริการ และสร้างมาตรฐานการสื่อความหมาย และช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีในฐานมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ควรกำหนดให้ประเพณีโล้ชิงช้า เป็นกิจกรรมหลักเชิงยุทธศาสตร์ ของการท่องเที่ยวประจำปี ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และควรจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเพณีรอง เช่น ประเพณีชนไม้แดง พิธีปีใหม่ลูกช้าง พิธีทำประตุมูบ้าน และพิธีกินข้าวใหม่ โดยให้มีมาตรการรองรับ เช่น การจัดทำปฏิทินประเพณีประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบทุกช่องทาง อีกทั้งต้องบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันให้กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยการเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การปรับปรุงถนนและเส้นทางคมนาคม การเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างและความปลอดภัย การเพิ่มห้องน้ำสาธารณะและความสะอาดของห้องน้ำสาธารณะ รวมถึงการพัฒนาระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตและสัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวควรใช้หลักประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จ เพื่อเป็นการประเมินผลสำเร็จของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการพัฒนาสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ประเด็นที่หนึ่ง ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกถึงความหมาย และคุณค่าที่แท้จริงของอัตลักษณ์ในมุมมองของคนในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านประเพณี เช่น ประเพณีโล้ชิงช้า หรือ พิธีทำประตุมูบ้าน เป็นต้น และศิลปะการแต่งกาย ซึ่งการศึกษาเชิงปริมาณอาจไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงลึกได้

ประเด็นที่สอง ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบในรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนบ้านผาศี ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กับชุมชนชาติพันธุ์อำเภออื่น ๆ หรือชุมชนชาติพันธุ์กลุ่มอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในระดับที่กว้างขึ้น และสามารถพัฒนาเป็นตัวแบบการจัดการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2566). ผาอี. สืบค้น มีนาคม 26 , 2568 , จาก <https://wikicomunity.sac.or.th/community/1179>
- ไกรสิทธิ์ จามรจันทร์สาขา และคณะ. (2564). การเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมวัฒนธรรมของชาวอาข่าดอยผาหมี จังหวัด เชียงรายในรอบปี . วารสารนิเทศศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 5(2) 161 – 182 , จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/lawcrru/article/view/246341/169152>
- กรมพัฒนาชุมชน.(2560).หลักการท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้น มีนาคม 29 , 2568 จาก <https://district.cdd.go.th/kuiburi/wp-content/uploads/sites/372/2017/05/หลักการท่องเที่ยวโดยชุมชน.pdf>
- สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).(ไม่ทราบปี).คู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน.สืบค้น มีนาคม 29 , 2568 จาก https://www.dasta.or.th/uploads/file/202107/1625581774_f069d051f6c919c4189f.pdf
- สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2562).เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย. สืบค้นเมษายน 6 , 2568 จาก https://www.dasta.or.th/uploads/file/202312/1701667584_21236f7a8a2c019ecb53.pdf
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2550).คู่มือเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้น มีนาคม 29 , 2568 จาก <https://thaicomcommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/wp-content/uploads/2012/01/cbtenetworkhandbook.pdf>
- กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.(2565).แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยว พ.ศ. 2560 – 2570. สืบค้น มีนาคม 29 , 2568 จาก <https://www.dot.go.th/storage/กองพัฒนาบริการ/แผนนกองฯ/QftdpYXKOCrXLds1f5xJfseslXaXcpgu3q3oDnM.pdf>
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (ไม่ทราบปี).ครัวอาข่า อาหารปรับสมดุลร่างกาย ดิน น้ำ ลม ไฟ พัฒนาสินค้าจากป่าสู่เมือง - ต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (2) .สืบค้น ตุลาคม 4 , 2568 จาก <https://web.codi.or.th/20230203-42644/#>
- วิเชษฐ หลุดพา สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และยุภาพร ยุภาคศ .(2564).บริบทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง .วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 38 (1) ,166-195 จาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_psu/article/view/240967/169108
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์ . (2563) . การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาชุมชนหนองจอก จังหวัดเพชรบุรี . วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.) . 22 (1) , 21-38 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournal/article/view/256818/173360>

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุฎจิกนากลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
PARTICIPATORY MANAGEMENT OF THE KUDJIK NAKHANG SCHOOL
CLUSTER UNDER THE NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 4

ปราโมทย์ ฮะสูงเนิน¹, จำรัส มุ่งเผือกกลาง²
วิทยาลัยนครราชสีมา
Pramoat Hasungnoeen¹, Chamrat MungfaoKlang²
Nakhon Ratchasima College
Corresponding Author E-mail : pramoat2022@gmail.com

(Received : 14 March 2026 ; Edit : 6 March 2026 ; Accepted : 6 March 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุฎจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุฎจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุฎจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดองค์การ และด้านการควบคุม แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ด้านการวางแผน ด้านการนำ ไม่แตกต่าง

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, กลุ่มโรงเรียนกุฎจิกนากลาง

Abstract

The purposes of this research were: (1) to investigate participatory management in the Kudjik Nakhang School Cluster under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, and (2) to compare participatory management as classified by educational level and work experience. The sample consisted of 100 school administrators and teachers. The research instrument was a five-point

Likert scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.60 to 1.00. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.93. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed that:

1. Participatory management in the Kudjik Nakhang School Cluster, both overall and in each aspect, was practiced at a high level.

2. The comparison of participatory management based on educational level showed no statistically significant differences, both overall and in each aspect, between respondents holding a bachelor's degree and those holding higher degrees.

3. The comparison based on work experience indicated no significant difference overall. However, when considered by aspect, teachers with more than 10 years of work experience differed significantly at the .05 level from those with 1–10 years of experience in the aspects of organizing and controlling. No significant differences were found in the aspects of planning and leading.

Keywords: Participatory Management, Kudjik Nakhang School Cluster

บทนำ

ในปัจจุบัน บริบทและสภาพแวดล้อมของสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในระดับสากล การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะการพัฒนาแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจด้านนโยบายการศึกษา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2560 ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา อันส่งผลให้เกิดกระแสความตื่นตัวในเรื่องสิทธิทางการศึกษา และการเรียกร้องการบริหารจัดการศึกษาที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ในการปรับตัวของสถานศึกษาสู่แนวทางประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การบริหารการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างโปร่งใสและยุติธรรม โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับนโยบายการศึกษา แนวทางประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ลดปัญหาการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างการบริหารที่เปิดกว้าง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคประชาสังคม รวมถึงนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เกศรา ตุ่มคำ, 2562)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการโรงเรียน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นคณะบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับ ติดตาม และส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ในฐานะองค์กรอย่างเป็นทางการที่เชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน และไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยผู้แทนจาก 7 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนศาสนา และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ตัวแทนจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ซึ่งเป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจด้านการศึกษา (Hoy & Miskel, 2013) แนวคิดดังกล่าวช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาองค์การทางการศึกษา หลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น (2) การตัดสินใจร่วมกัน (3) การสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ และ (4) การพัฒนาภาวะผู้นำในทุกกระดับ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และใช้กระบวนการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการติดตามและสนับสนุนการทำงานของครู (Senge, 2006) อีกทั้งต้องส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง สนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิด กล้าแสดงออก และเสนอแนวทางใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แม้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะได้รับการกำหนดไว้ในเชิงนโยบาย กฎหมาย และแนวคิดทางวิชาการอย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติ การดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ ขนาดของโรงเรียน โครงสร้างการบริหาร และระดับความพร้อมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในบางบริบทอาจยังเป็นไปในลักษณะเชิงรูปแบบมากกว่าการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาไม่สามารถใช้ศักยภาพของภาคีเครือข่ายได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทของสถานศึกษาจริงจึงมีความจำเป็น เพื่อสะท้อนสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของนโยบายการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

กลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่ให้เป็นไปตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ว่าดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ รวมถึงเพื่อรับทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมดังกล่าว ข้อมูลและผลการศึกษาก็ได้สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนด้านการศึกษา ตลอดจนใช้ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่รับผิดชอบอย่างเต็มศักยภาพ การส่งเสริมบทบาทดังกล่าวจะช่วยสร้างความร่วมมือที่ดีในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

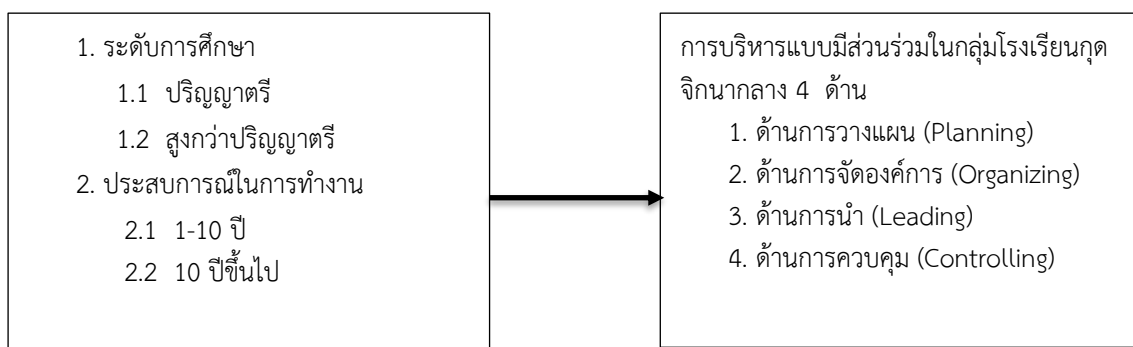
1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาของ (Bartol & Martin, 1991) ดังรายละเอียด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 135 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารและครูผู้สอนในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 100 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Simple Random Sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
  - 1) ระดับการศึกษา ได้แก่
    - 1.1 ปริญญาตรี
    - 1.2 สูงกว่าปริญญาตรี
  - 2) ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่
    - 2.1 1- 10 ปี
    - 2.2 10 ปีขึ้นไป
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ (Bartol & Martin, 1991) ได้กำหนดองค์ประกอบไว้ 4 ด้าน คือ
  - 1) ด้านการวางแผน
  - 2) ด้านการจัดองค์การ
  - 3) ด้านการนำ
  - 4) ด้านการควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 32 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องต้องมีค่าระหว่าง 0.80 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
6. นำแบบสอบถามที่ไป (Try out) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.93
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเช็คการรวบรวมข้อมูลในระบบ Google Forms และเอกสารด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการวางแผน	4.21	0.47	มาก	2
2. ด้านการจัดองค์การ	4.07	0.52	มาก	4
3. ด้านการนำ	4.28	0.44	มาก	1
4. ด้านการควบคุม	4.13	0.49	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.17	0.38	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D.=0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.28, S.D.=0.44$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.21, S.D.=0.47$) และด้านการควบคุม ($\bar{X} = 4.13, S.D.=0.49$) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 4.07, S.D.=0.52$)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-values
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.20	.48	4.26	.44	.82	.414
2. ด้านการจัดองค์การ	4.06	.53	4.11	.49	.67	.506
3. ด้านการนำ	4.27	.45	4.33	.41	.93	.355
4. ด้านการควบคุม	4.12	.50	4.18	.47	.74	.462
รวมเฉลี่ย	4.16	.39	4.22	.36	.88	.382

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	1-10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t	p-values
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผน	4.18	.47	4.29	.45	-.768	.444
2. ด้านการจัดองค์การ	4.03	.53	4.15	.50	-2.032*	.046
3. ด้านการนำ	4.27	.45	4.33	.43	-.692	.491
4. ด้านการควบคุม	4.09	.51	4.21	.48	-2.187*	.031
รวมเฉลี่ย	4.14	.37	4.24	.35	-1.743	.085

*p < .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดองค์การ และด้านการควบคุม แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ด้านการวางแผน ด้านการนำ ไม่แตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกลุ่มโรงเรียนกุดจิกนากลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการนำ รองลงมาคือ ด้านการวางแผน และด้านการควบคุม ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดองค์การ ที่ด้านการนำมีการปฏิบัติสูงสุด อาจเนื่องมาจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ที่เน้นการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการเปิดพื้นที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำเชิงความสัมพันธ์ เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือและความสามัคคีในองค์กร สำหรับด้านการวางแผนที่มีการปฏิบัติในระดับสูง รองลงมาจากด้านการนำ อาจอธิบายได้ว่ากระบวนการวางแผนของสถานศึกษามักเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมผ่านการประชุม การเสนอความคิดเห็น และการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของต้นสังกัด ทำให้การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนเป็นไปในลักษณะของการร่วมเสนอความคิดเห็นมากกว่าการตัดสินใจร่วมอย่างเต็มรูปแบบ ด้านการควบคุมซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีการติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากระบบการประเมินและการกำกับติดตามยังมีลักษณะเป็นทางการและยึดตามระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นสำคัญ จึงทำให้บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในด้านนี้ยังจำกัดอยู่ในระดับการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะมากกว่าการร่วมกำหนดเกณฑ์หรือแนวทางการควบคุมงานอย่างแท้จริง ส่วนด้านการจัดองค์การที่มีการ

ปฏิบัติที่ดีที่สุด อาจเนื่องมาจากลักษณะโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังคงเป็นแบบลำดับชั้น การกำหนดโครงสร้างงาน การแบ่งหน้าที่ และการมอบหมายความรับผิดชอบส่วนใหญ่มักเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ครูและบุคลากรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดองค์การค่อนข้างจำกัด ประกอบกับภาระงานและข้อจำกัดด้านระเบียบราชการ อาจส่งผลให้การจัดองค์การเน้นความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากกว่าการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยสรุปผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มโรงเรียนกุดจิกกลางเป็นไปในลักษณะที่เน้นการมีส่วนร่วมเชิงความสัมพันธ์และกระบวนการ มากกว่าการมีส่วนร่วมเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน และชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ครองคน บำรุงเวช และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร กับความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ขนายสุ มหา และอำนาจ ทองโปรง (2567) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เหตุผลที่สอดคล้องกันทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสาร การแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม และการร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารงานบุคคลในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ บริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีลักษณะโครงสร้างการบริหารและภารกิจที่คล้ายคลึงกัน ผู้บริหารจึงมักใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างความผูกพันในการทำงาน ส่งผลให้ครูรับรู้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน และประเมินการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอย่างสอดคล้องกันในหลายบริบทพื้นที่

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะการดำเนินงานในระดับองค์กร ซึ่งส่งผลต่อครูและบุคลากรทุกคนในลักษณะใกล้เคียงกัน โดยไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาเป็นสำคัญ ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในบริบทเดียวกันจึงรับรู้รูปแบบและกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในทิศทางที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ ลักษณะงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นงานเชิงวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และภารกิจที่กำหนดไว้ในโครงสร้างองค์กรเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความรู้การศึกษาในระดับใด บุคลากรก็มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการบริหารการประชุม และการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนในรูปแบบใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การรับรู้ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อีกประการหนึ่ง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษามักเน้นการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่าการพิจารณาจากระดับวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียว ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าอาจไม่ได้มีบทบาทในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่แตกต่างจากผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทั้งสองกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน โดยสรุปผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษาไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การรับรู้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแตกต่างกัน หากแต่เป็นลักษณะการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร และโอกาสในการมีส่วนร่วมที่สถานศึกษาจัดให้แก่ครูและบุคลากร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญากร ดาดขุนทด (2566) เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขามทะเลสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขามทะเลสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ กุสุมา แสงประดิษฐ์ (2566) เรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

ของครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร กำหนดแนวทางและโครงสร้างการดำเนินงานร่วมกันทั้งองค์กร ทำให้ครูทุกระดับการศึกษาได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วม อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ส่งผลให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดย ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดองค์การ และด้านการควบคุม แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ด้านการวางแผน ด้านการนำ ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมีลักษณะเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลต่อครูทุกกลุ่มประสบการณ์ใน ทิศทางใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดองค์การและด้านการควบคุมแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ 1-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานยาวนานมักมี ความคุ้นเคยกับโครงสร้างการบริหาร ระบบงาน และกระบวนการกำกับติดตามของโรงเรียนมากกว่า จึงสามารถรับรู้ รายละเอียดและความชัดเจนของการจัดองค์การและการควบคุมงานได้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ในทาง กลับกัน ด้านการวางแผนและด้านการนำไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากกระบวนการใน สองด้านนี้เปิดโอกาสให้ครูทุกกลุ่มประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นการประชุม การเสนอ ความคิดเห็น หรือการสื่อสารภายในองค์กร ทำให้การรับรู้ของครูทั้งสองกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยสรุปผลการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานมีอิทธิพลต่อการรับรู้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในมิติด้านโครงสร้างและการ ควบคุมงานมากกว่ามิติด้านการสื่อสารและการนำ ทั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดย การออกแบบกระบวนการจัดองค์การและการควบคุมที่เปิดโอกาสให้ครูทุกช่วงประสบการณ์เข้ามามีส่วนร่วมอย่าง เหมาะสมและทั่วถึงยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวรรณ คำเสาร์ (2566) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า ประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ กุสุมา แสงประดิษฐ์ (2566) เรื่อง การมีส่วนร่วมการ บริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ สั้งสอน (2566) เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่ แตกต่างกัน เหตุผลที่สอดคล้องครูหรือบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหาร แบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะการ ดำเนินงานในระดับองค์กร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามักกำหนดรูปแบบ แนวทาง และกระบวนการบริหารที่ใช้ร่วมกันทั้ง องค์กร ส่งผลให้ครูและบุคลากรทุกช่วงประสบการณ์ได้รับการปฏิบัติและมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในลักษณะใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ การดำเนินงานด้านการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมักอาศัยการทำงานเป็นทีม การประชุมร่วม และการ สื่อสารภายในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูทั้งที่มีประสบการณ์น้อยและมากสามารถรับรู้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วน ร่วมในทิศทางเดียวกัน ความแตกต่างด้านระยะเวลาการปฏิบัติงานจึงไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วน ร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารและวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของ ครูมากกว่าประสบการณ์ในการทำงานรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะด้านการจัดองค์การ เช่น การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร การกำหนดบทบาทหน้าที่ และการจัดโครงสร้างการทำงาน เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมเชิงโครงสร้างให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรพัฒนาบทบาทผู้นำของผู้บริหารให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรม และเพิ่มการให้คำแนะนำติดตาม และสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือของครูและบุคลากรในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิธีวิจัยแบบผสม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมและข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของสถานศึกษา

2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสถานศึกษาในสังกัดหรือบริบทพื้นที่อื่น ๆ รวมถึงศึกษาตัวแปรเพิ่มเติม เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ หรือความผูกพันในงาน เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันผลการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา แสงประดิษฐ์. (2566). การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยนครราชสีมา].

เกศรา ตุ่มคำ. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะบุ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA [การค้นคว้าอิสระ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ครองคน บำรุงเวช. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับความเพลินในงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนายุส มหา, & อำนวย ทองโปร่ง. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารนิติรัฐ, 2(4), 21-32.

ณรงค์ศักดิ์ สังสอน และ กฤษฎา วัฒนศักดิ์. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. วิทยาลัยนครราชสีมา.

ธัญวรรณ คำเสาร์. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยนครราชสีมา].

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ปัญญากร ดาดขุนทด, & วิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขามทะเลสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. Education Journal of Nakhonratchasima College, 2(2), 32-44.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559. (2559). ราชกิจจานุเบกษา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

ราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.

กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1–55.
- Peter M. Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Wayne K. Hoy, W. K., & Cecil G. Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย
7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
STRATEGIC LEADERSHIP SCHOOL ADMINISTRATORS IN NETWORK GROUP
PRAKHONCHAI 7 AND 8 UNDER THE OFFICE OF BURIRAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

รมย์ธิดา ปทุมมาศไพศาล¹, จำรัส มุ่งเผือกกลาง²
วิทยาลัยนครราชสีมา

Romdhira Pathummasphaisarn¹, Chamrat MungfaoKlang²
Nakhon Ratchasima College
Corresponding Author E-mail : 6704030302024@nmc.ac.th

(Received : 13 February, 2026; Edit : 6 March, 2026 ; Accepted : 6 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 113 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1.ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ รองลงมา คือ ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ เรียงตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง

2.ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

Abstract

The research purposes were (1) to study the Strategic Leadership School Administrators in Network Group Prakhonchai 7 and 8 under The Office of Burriram Primary Educational Service Area 2 (2) to compare the Strategic Leadership School Administrators in Network Group Prakhonchai 7 and 8 under The Office of Burriram Primary Educational Service Area 2 classified by the education levels and work experience. The sample group was the 113 teachers of Network Group Prakhonchai 7 and 8

under The Office of Burriram Primary Educational Service Area 2 academic year 2025. The research instrument was the 5 level rating scale questionnaire with Index of Item Objective Congruence 0.67-1.00 and reliability 0.98. The data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that

1. The Strategic Leadership School Administrators in Network Group Prakhonchai 7 and 8 under The Office of Burriram Primary Educational Service Area 2 found the overall was at high level; the each aspect consideration found all aspects were at high level; the descending mean found the highest mean aspect was the aspect of Creative Visioning, followed by the aspect of having expectations and creating opportunities for the future, the aspect of Revolutionary Thinking for Change, and the aspect of being able to use various inputs to formulate strategies, the lowest mean aspect was the aspect of high level of Leadership with Advanced Cognitive Understanding.

2. The comparison on The Strategic Leadership School Administrators in Network Group Prakhonchai 7 and 8 under The Office of Burriram Primary Educational Service Area 2 classified by the education levels and work experience found the overall and each aspect did not different.

Keywords : School Administration, Strategic Leadership

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญต่อการจัดและพัฒนาการศึกษาอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้มีกฎหมายรองรับเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติควบคู่กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งมุ่งปรับระบบและโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบาย แต่เปิดโอกาสให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละระดับและแต่ละท้องถิ่น พร้อมทั้งยึดหลักการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องถ่ายโอนอำนาจการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และงานทั่วไป ไปยังหน่วยงานในพื้นที่และสถานศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุด คุณภาพของประชากรเป็นตัวกำหนดความก้าวหน้าของชาติ แม้ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติจำกัดก็สามารถพัฒนาได้หากมีคนที่มีความรู้ ซึ่งคุณภาพของคนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา รัฐบาลจึงกำหนดเรื่องการศึกษาไว้ในกฎหมายและแผนพัฒนาระดับชาติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เน้นการพัฒนาคนในทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปาติกา นิธิประเสริฐกุล, 2547)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายการศึกษาจากระดับประเทศ กระทรวงเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น การบริหารจัดการที่ดี การจัดการองค์การอย่างเหมาะสม และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำที่องค์กรประสบความสำเร็จมักมีร่วมกัน โดยต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและสามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ช่วยกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจน พร้อมปรับแนวคิดและวิธีบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์จึงควรตั้งอยู่บนระบบและเหตุผลที่เหมาะสม ไม่ตายตัวจนเกินไป และต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของสังคมควบคู่กันด้วย (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2549)

ผู้วิจัยอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มองเห็นว่าการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่ซึ่งขาดการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์การการคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 คือการสร้างกลยุทธ์ ได้แก่ สร้างโอกาสทางการศึกษาขึ้น

พื้นฐานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีสมรรถนะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและแผนแกนกลางมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ปฏิบัติคุณธรรม ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ประสานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

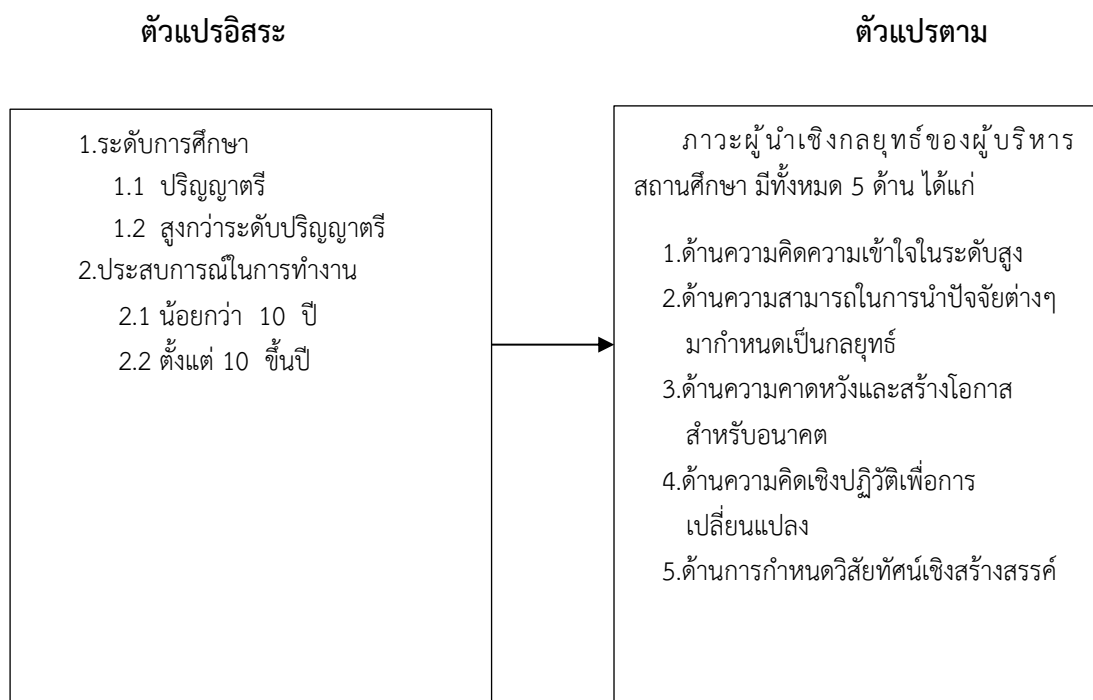
จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยตลอดจนข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อจักเป็นข้อมูลสารสนเทศใหม่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามแนวคิดของ Dubrin (2010 : 414)

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 151 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 113 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
  - 1) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
    - (1) ระดับปริญญาตรี
    - (2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี
  - 2) ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
    - (1) น้อยกว่า 10 ปี
    - (2) ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามแนวคิดของ Dubrin (2010 : 414) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้
  - 1) ด้านผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง
  - 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์
  - 3) ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต
  - 4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง
  - 5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของดูบริน (Dubrin, 2010 : 414) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามมาจาก เจลจิรา จรุงแสง (2567 : 112-118) ได้จำนวนแบบสอบถาม 40 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence)
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนอนุบาลประโคนชัย (อำเภอกิจราชบุรี) อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.980
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 113 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7-8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2560 : 43)
  - คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด
  - คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก
  - คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
  - คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับน้อย
  - คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7-8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่า t - test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1	ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง	4.28	0.62	มาก	5
2	ความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์	4.30	0.57	มาก	4
3	ความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.33	0.64	มาก	2
4	การคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.31	0.60	มาก	3
5	การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์	4.35	0.60	มาก	1
โดยรวม		4.31	0.58	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต การคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปี ขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง	4.22	0.59	4.33	0.65	-0.92	0.36
2.	ความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์	4.25	0.50	4.34	0.62	-0.91	0.37
3.	ความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.26	0.57	4.38	0.68	-1.07	0.29
4.	การคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.29	0.57	4.32	0.62	-0.26	0.79
5.	การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์	4.28	0.59	4.39	0.61	-0.94	0.35
ภาพรวม		4.26	0.53	4.35	0.61	-0.85	0.40

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปี ขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง	4.22	0.59	4.33	0.65	-0.92	0.36
2.	ความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์	4.25	0.50	4.34	0.62	-0.91	0.37
3.	ความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.26	0.57	4.38	0.68	-1.07	0.29
4.	การคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.29	0.57	4.32	0.62	-0.26	0.79
5.	การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์	4.28	0.59	4.39	0.61	-0.94	0.35
	ภาพรวม	4.26	0.53	4.35	0.61	-0.85	0.40

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพร เผือกพิบูลย์ (2563) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูิมากร บุนนีก (2563) ได้ศึกษา การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษพบว่าบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปัจจุบันสภาวะการณ์แข่งขันที่สูงขึ้นทำให้องค์การต้องเผชิญกับคู่แข่งทั้งภายในและภายนอก ความผันผวนที่ไม่หยุดนิ่งของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหา อย่างมากแก่องค์การอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงต้องเรียนรู้และปรับวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการให้ ทันสมัยและนำเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมาใช้ผู้บริหารควรมีความสามารถในการทำนายอนาคตด้วย สายตาที่กว้างไกล รักษาความยืดหยุ่น และใจกว้างพอที่จะให้อำนาจหรือรับฟังบุคคลอื่นในการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์เท่าที่จำเป็น

2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมทรัพย์ บุญชาติ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ยิ่งดิ่ง (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา แหล่งเรียนมีมากมายทำให้ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้ที่ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรีไม่แตกต่างกัน และบุคลากรกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหลายคนก็กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และมีโอกาสได้ไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆตลอดเวลา เนื่องจากโรงเรียนมีโครงการศึกษาศึกษาดูงานของกลุ่มโรงเรียนเป็นประจำทุกปี จึงจำเป็นต้องไปศึกษากับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไปศึกษาจาก โรงเรียนอื่นๆตลอดเวลา เพื่อพัฒนาทั้งครูและนักเรียน ส่งผลให้ครูได้รับการพัฒนาตลอดเวลา ผลการเปรียบเทียบจึงไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายประโคนชัย 7 และ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ยิ่งดิ่ง (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับจันทิวาพร อาจปาสา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 25 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 25 สังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการจัดอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เรื่องกำหนดทิศทางของโรงเรียนมีการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจกับบุคลากรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้ความรู้อันเป็นผลทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้บุคลากรมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้นำที่มีความคิด ความเข้าใจในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนควรค้นหาวิธีการคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อหาวิธีการใหม่ๆในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผลการดำเนินงานของโรงเรียนในปีที่ผ่านมาพิจารณาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานในปีถัดไป

1.3 ด้านความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ผู้บริหารโรงเรียนควรพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส และนำปัญหาต่างๆมาแก้ไขให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียน

1.4 ด้านการคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนควรนำการวิจัยเพื่อมาแก้ปัญหาและพัฒนาผลผลิตทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

1.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการสร้างผลกำไรให้กับองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอื่นๆหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
- 2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดของนักการศึกษา คนอื่นๆ เช่น เดวิสและเดวิส เชนเก ฮิทธิท์ ไอร์แลนด์ ฮอสคิสสัน และยูคล์ หรือ สัจเคราะห์จากนักการศึกษาเหล่านั้นมาเป็นแนวคิดในการทำวิจัยต่อไป
- 2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา
- 2.4 ควรศึกษาต่อว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างไร มีความเกี่ยวข้องกันหรือไม่ และเกี่ยวข้องกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- เกษมทรัพย์ บุญชาติ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- จันทิวาพร อางปาสา (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 25 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ภูมิภากร บุนนาค. (2563). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฐิติพร เมื่อกพิบูลย์ (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2553). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปาลิกา นิธิประเสริฐกุล. (2547). ปัจจัยด้านภาวะผู้นำองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมชาย ยิ่งตั้ง (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- DuBrin, A. J. (2010). Leadership Research Findings. Practiee and Skill.[n.p]: Honghton
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

ความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่
บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
Public Readiness and Expectations for Development into a New Border
Crossing Ban Romfa Thai, Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai

สุภัสสร หาญสุวรรณชัย¹, จีรนนต์ ไชยงาม นอกซ์², ประยูร อิมิวัตร์³
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Supassorn Hansuwannachai¹, Jeeranan Chaingam Knox², Prayoon Imiwat³
Chiang Rai Rajabhat University
Corresponding Author E-mail : 678970205@crru.ac.th

(Received : 16 February, 2026; Edit : 22 February, 2026; accepted : 25 February 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

- ระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ภาพรวมระดับความพร้อมอยู่ในระดับมาก
- ระดับความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลทับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า ความพร้อมของประชาชนและพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่งสินค้า ตลาดท้องถิ่น การเข้าถึงบริการพื้นฐาน และความมั่นคงชายแดน ขณะที่ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่อยู่ในระดับสูง ทั้งด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ผลการวิจัยจึงสะท้อนช่องว่างระหว่างความพร้อมของพื้นที่กับความคาดหวังของประชาชนอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: ความพร้อม, ความคาดหวัง, การพัฒนาเชิงพื้นที่, จุดผ่านแดน

Abstract

This research is aimed at (1) examine the level of public readiness for the development of Ban Romfa Thai, Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province into a new border crossing. (2) To study the level of public expectations toward the development of Ban Romfa Thai, Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province as a new border crossing. (3) To propose area-based development guidelines for Ban Romfa Thai, Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province.

The sample consisted of 188 respondents. Data was collected using a questionnaire. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that 1) the overall level of public readiness for development into a new border crossing at Ban Romfa Thai, Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province was at a high level. 2) The overall level of public expectations regarding the development of Ban Romfa Thai,

Tap Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province into a new border crossing was found to be high. 3) The proposed area-based development guidelines for Ban Rom Fah Thai, Tab Tao Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province, indicate that the overall readiness of the community and the area is at a moderate to relatively low level, particularly in terms of infrastructure, goods transportation systems, local market competitiveness, access to basic public services, and border security. In contrast, public expectations regarding the development of a new border checkpoint are at a high level, encompassing economic opportunities, quality of life, environmental management, and community safety. The findings clearly reflect a gap between the existing level of area readiness and the expectations of the local population.

Keywords: Readiness, Expectations, Area-Based Development, Border Crossing

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทำเลทางภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ซึ่งพื้นที่ชายแดนเหล่านี้ ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง การค้าการลงทุน และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่มีสำคัญ การค้าชายแดนของประเทศไทยมีมูลค่าสูงและมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ภูมิภาคก้าวเข้าสู่การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) การพัฒนาและยกระดับ จุดผ่านแดนใหม่ จึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2565)

การจัดตั้งจุดผ่านแดนใหม่ไม่ได้มีเพียงมิติทางเศรษฐกิจ แต่ยังเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง การเปิดเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศ จึงเป็นโอกาสในการขยายตลาดสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ผู้ประกอบการ และแรงงานในท้องถิ่น อีกทั้งยังช่วยดึงดูดนักลงทุนและนักท่องเที่ยวให้เข้าสู่พื้นที่ชายแดนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่นั้น ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน หากชุมชนในพื้นที่ไม่มีความพร้อมที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563; OECD, 2009)

ด้านเศรษฐกิจ จุดผ่านแดนใหม่ถือเป็นช่องทางสำคัญในการกระจายสินค้าและบริการ ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น การเปิดจุดผ่านแดนจึงเป็นความคาดหวังที่จะช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นการเติบโตของธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง และบริการโลจิสติกส์ แต่ในขณะเดียวกัน อาจนำมาซึ่งการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการท้องถิ่นกับทุนจากภายนอก หากประชาชนในพื้นที่ไม่มีความพร้อมในด้านทุน ความรู้ หรือทักษะ ก็อาจกลายเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (จิรายุทธ แสงเพชร, 2562)

ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต การพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนทั้งสองฝั่งชายแดน ซึ่งอาจส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น แต่ก็มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรมดั้งเดิม การขยายตัวของเมืองชายแดนยังอาจนำไปสู่ปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรม การค้ามนุษย์ และปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย ดังนั้น การเปิดจุดผ่านแดนจำเป็นต้องได้รับการจัดการที่คำนึงถึงการธำรงไว้ ซึ่งอัตลักษณ์ท้องถิ่นและการรักษาความมั่นคงทางสังคมควบคู่ไปด้วย (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2562)

ด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างและพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่ต้องใช้พื้นที่จำนวนมากเพื่อรองรับโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ศูนย์ขนส่ง สถานประกอบการค้าขาย และระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ป่าไม้ และทรัพยากรน้ำ หากขาดการวางแผนและการบริหารจัดการที่รอบคอบ อาจทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และปัญหามลพิษจากการคมนาคมและอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

ด้านความมั่นคง จุดผ่านแดนเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวสูง เนื่องจากเป็นช่องทางติดต่อระหว่างประเทศ อาจถูกใช้เป็นเส้นทางลักลอบสินค้าหนีภาษี ยาเสพติด และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ซึ่งล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง

ของรัฐ การพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่จึงต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบที่เข้มงวด ทั้งในมิติของความมั่นคงแห่งชาติ และความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ, 2562)

สิ่งสำคัญที่สุดคือ ประชาชนในพื้นที่ชายแดน ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งในด้านบวกและด้านลบ หากประชาชนมีความพร้อม เช่น การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ ก็จะสามารถใช้ประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ แต่ในขณะเดียวกัน ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนา เช่น การมีรายได้เพิ่มขึ้น การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และการมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ก็ถือเป็นสิ่งที่ภาครัฐจำเป็นต้องรับฟัง และนำมาประกอบการกำหนดนโยบาย (โกวิท พวงงาม, 2558)

ซึ่งที่ผ่านมา มีงานวิจัยหลายชิ้นที่สะท้อนถึงความสำคัญของการรับฟังเสียงประชาชนในการพัฒนาชายแดน เช่น การศึกษาความพร้อมของประชาชนในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่ชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีความคาดหวังสูงต่อการยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นด่านถาวร แต่ยังขาดความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจในระบบการค้าระหว่างประเทศ อีกทั้งยังมีความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคง งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า หากการพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ ย่อมก่อให้เกิดข้อขัดแย้งและอุปสรรคต่อความสำเร็จของนโยบาย ดังนั้น การศึกษาความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ จึงมีความสำคัญ ในหลายมิติ คือ

1. ช่วยให้เข้าใจสถานะและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ชายแดนที่มีความพร้อมเพียงใดในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ทำให้ทราบถึงความต้องการ ความคาดหวัง และความกังวลของประชาชน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่

3. เป็นเครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารจัดการชายแดนอย่างยั่งยืน (จิรายุทธ แสงเพชร, 2562; พงษ์ศักดิ์ ศรีทองคำ, 2561)

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเรื่อง “ความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่” จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย เพราะนอกจากจะช่วยให้หน่วยงานรัฐและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจบริบทพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังสามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติ พร้อมทั้งลดความเสี่ยงจากผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

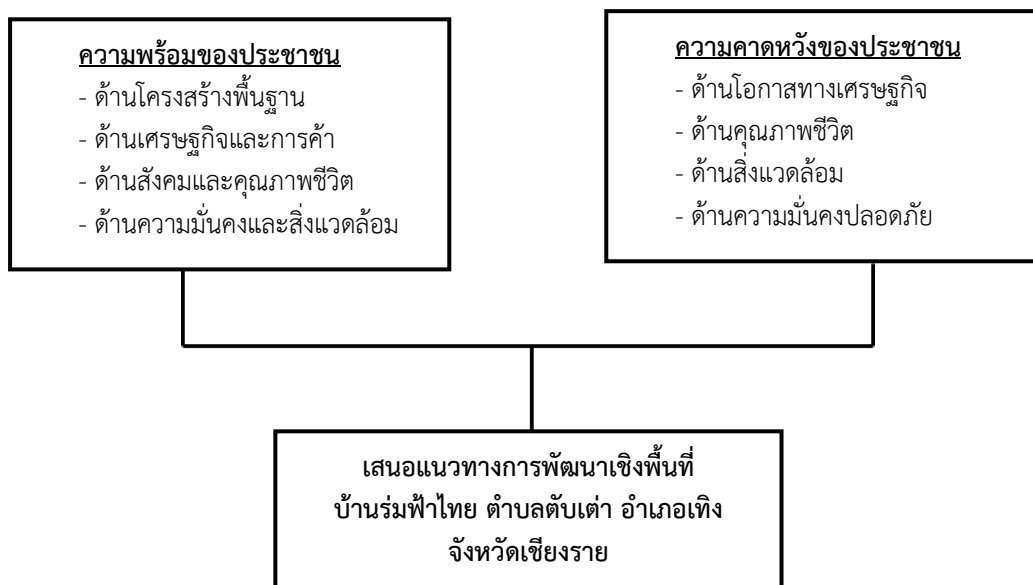
1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อม (WCED, 1987) และทฤษฎีความคาดหวังของ (Porter และ Lawler, 1968) มากำหนดกรอบในการศึกษาความพร้อมและความคาดหวังในการพัฒนาจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรในเขต บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อ อำเภอกง จังหวัด เชียงราย รวมทั้งสิ้น จำนวน 354 คน (จากฐานข้อมูลสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร ณ มีนาคม 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มี ขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95% ซึ่ง กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 มีสูตรการ คำนวณ ดังนี้ (ไพฑูริย์ โพธิสว่าง, 2556)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \frac{354}{1+(354 \times (0.05)^2)}$$

$$n = 188$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = จำนวนขนาดประชากรทั้งหมด (354 คน)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (0.05)

ผลลัพธ์จากการคำนวณคือ 187.80 ซึ่งปัดขึ้นเป็นจำนวนเต็มได้เท่ากับ 188 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ประชากรบ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อ อำเภอกง จังหวัดเชียงราย จำนวน 188 คน

ตัวแปร

1. ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อ อำเภอกง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2. ด้านเศรษฐกิจและการค้า
3. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต
4. ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม

2. ความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ
2. ด้านคุณภาพชีวิต
3. ด้านสิ่งแวดล้อม
4. ด้านความมั่นคงปลอดภัย

ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ และได้สร้างขึ้นมา เพื่อให้คะแนนตามหลักของลิเคิร์ต (Likert's scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ระดับมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ระดับน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดระดับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ออกเป็น 5 ระดับ โดยอิงเกณฑ์จากการศึกษาของ (จุติพร มาเพิ่มผล, 2566) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.51-5.00	ความพร้อม/ความคาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ความพร้อม/ความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ความพร้อม/ความคาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	ความพร้อม/ความคาดหวัง อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	ความพร้อม/ความคาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคำถามเกี่ยวกับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) โดยใช้สูตรดังนี้ (สุวิมล ตรีภานันท์, 2549, น.148)

$$\text{สูตรการคำนวณ } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

คะแนนของผู้เชี่ยวชาญกำหนดได้ดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อแน่ใจ ว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่ต้องการศึกษา

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจ ว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่ต้องการศึกษา

1 หมายถึง เมื่อแน่ใจ ว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่ต้องการศึกษาผลของการ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence)

ค่าดัชนีความสอดคล้องเมื่อนับคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ปรากฏว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.93

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามให้ถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่แท้จริง โดยใช้สูตรการหาแอลฟาของ Cronbach ได้ค่าแอลฟาของแบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
1. ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบล ตำบลตำบล อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย	0.835
2. ความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลตำบล อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย	0.894

ตารางที่ 2 ค่าแอลฟาของแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชากรบ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลตำบล อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย จำนวน 188 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือการเก็บแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเพื่อขออนุญาตผู้ใหญ่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลตำบล อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย เข้าเก็บข้อมูลและใช้ชื่อหน่วยงานเพื่อจัดทำงานวิจัย

2. เมื่อส่งหนังสือขออนุญาตเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยดำเนินการติดต่อบุคลากรในผู้ใหญ่ บ้านร่มฟ้าไทย เพื่อประสานวันจัดส่งเอกสารและแบบสอบถามให้กับหมู่บ้านร่มฟ้าไทย

3. ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยโดยส่งชี้แจงการเข้าร่วมวิจัยให้ผู้เข้าร่วม วิจัยทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยพร้อมทั้งลงนามยินยอมและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงสิทธิที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถเข้าร่วมการวิจัยหรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้

4. การเก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามโดยตนเอง

5. นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
- วิเคราะห์ระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- วิเคราะห์ความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมีข้อเสนอแบบปลายเปิด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 3 ระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.60	0.59	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจและการค้า	3.63	0.48	มาก
3. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	3.91	0.43	มาก
4. ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม	3.77	0.57	มาก
รวม	3.73	0.41	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่าภาพรวมระดับความพร้อมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และพบว่าหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมา ด้านเศรษฐกิจและการค้า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ตารางที่ 4 ระดับความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	แปลผล
1. ด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ	4.25	0.50	มาก
2. ด้านคุณภาพชีวิต	4.19	0.46	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.17	0.50	มาก
4. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	4.23	0.49	มาก
รวม	4.21	0.41	มาก

จากตารางที่ 4 ระดับความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และหากพิจารณาเป็นด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ มีระดับสูงสุด อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

รองลงมาคือด้าน ความมั่นคงปลอดภัย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมา ด้านคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็น จุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต้า อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะโดยภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนอย่างบูรณาการ โดยมุ่งเสริมสร้างความมั่นคงและการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคม และสาธารณูปโภคให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมพื้นที่ พร้อมส่งเสริมความร่วมมือข้ามพรมแดนเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ยังควรสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนผ่านการจัดตั้งตลาดอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมอาชีพและทักษะแรงงาน การให้ความรู้ด้านกฎหมายและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การศึกษา สาธารณสุข และความยั่งยืนของชุมชนในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต้า อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ที่ได้จากเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต้า อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่มีระดับความพร้อมในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ประกอบด้วยด้านต่างๆ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการค้า และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีศักยภาพพื้นฐานและการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลงในอนาคต ความพร้อมดังกล่าว ยังสะท้อนถึงการเตรียมตัวในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและการค้า ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต รวมถึงด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อาจารย์ ฤทธิชัย (2563) และ Hersey และ Blanchard (1993) ที่อธิบายว่าความพร้อมเป็นการผสมผสานระหว่างความสามารถ (ability) และความเต็มใจ (willingness) ของบุคคลหรือชุมชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับแนวคิด Community Readiness Model (CRM) ของ Colorado State University (2014) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความพร้อมของชุมชนเป็นกระบวนการเชิงพัฒนาการที่ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความมุ่งมั่น ภาวะผู้นำ และทรัพยากรในพื้นที่ ในบริบทพื้นที่ชายแดน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานของ สุชาติ วงศ์ศรี (2560) และ Fabrizio Barca (2009) ที่มองว่าความพร้อมของพื้นที่ชายแดนเป็นเงื่อนไขตั้งต้นของการพัฒนาเชิงพื้นที่ (place-based development) มิใช่ผลลัพธ์ของการพัฒนา กล่าวคือ หากพื้นที่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการบริหารจัดการ และความพร้อมทางสังคม การยกระดับเป็นจุดผ่านแดนใหม่ย่อมเผชิญข้อจำกัดในทางปฏิบัติ

2. ระดับความคาดหวังของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต้า อำเภอกะเทย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับความคาดหวังต่อการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ประกอบด้วยด้านต่างๆ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านโอกาสทางเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1964) ซึ่งเสนอว่าพฤติกรรมการยอมรับหรือสนับสนุนการพัฒนาเกิดจากการประเมินเชิงเหตุผลว่าความพยายามหรือการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าและเป็นไปได้จริงหรือไม่ ประชาชนบ้านร่มฟ้าไทยจึงประเมินว่าการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่มีศักยภาพในการสร้างผลลัพธ์เชิงบวกในอนาคต ส่งผลให้ระดับความคาดหวังอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการขยายกรอบแนวคิดของ Michael E. Porter (1990; 2008) ที่ชี้ว่าความคาดหวังต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับนโยบายรัฐในพื้นที่ชายแดน ตลอดจนสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2556) และ สุพัทธรา

สภาพ (2558) ที่เห็นว่าความคาดหวังของประชาชนมิใช่เพียงการรอคอยผลลัพธ์ แต่เป็นการประเมิน “ความเป็นไปได้ของกระบวนการพัฒนา” และ “บทบาทของตนเอง” ในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาดังกล่าว

3. เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาความพร้อมของประชาชนในการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ของ บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลต๊อบเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ยังอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ ขณะที่ความคาดหวังของประชาชนอยู่ในระดับสูง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดความพร้อมตามกรอบของ World Commission on Environment and Development (WCED, 1987) ซึ่งมองว่าความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง-สิ่งแวดล้อม เป็นเงื่อนไขตั้งต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน การที่พื้นที่ซึ่งขาดความพร้อมในหลายมิติสะท้อนว่าการพัฒนาเชิงโครงสร้างยังไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ได้อย่างเต็มที่ แม้ประชาชนจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการพัฒนา เมื่อพิจารณาผ่านกรอบ Community Readiness Model (CRM) ผลการวิจัยสะท้อนว่าชุมชนอยู่ในระดับความพร้อมที่ยังต้องพัฒนา โดยเฉพาะด้านทรัพยากร โครงสร้างสนับสนุน และกลไกการจัดการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความพร้อมระดับชุมชน แม้ประชาชนจะมีการตระหนักรู้และความคาดหวังต่อผลประโยชน์จากการพัฒนา แต่หากขาดการเสริมสร้างศักยภาพเชิงโครงสร้างและการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ อาจทำให้การพัฒนาไม่สามารถก้าวไปสู่ระดับที่ยั่งยืนได้ ผลการวิจัยจึงสนับสนุนแนวคิดของ CRM ที่ชี้ว่าการพัฒนาควรดำเนินไปให้สอดคล้องกับระดับความพร้อมของชุมชน มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความต้านทานหรือผลกระทบเชิงลบในระยะยาวนอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ของ OECD (2009) ที่เน้นการใช้ “พื้นที่” เป็นฐานของการกำหนดนโยบาย โดยคำนึงถึงศักยภาพและข้อจำกัดเฉพาะพื้นที่ การที่ประชาชนมีความคาดหวังสูงในทุกมิติสะท้อนความต้องการพัฒนาแบบบูรณาการ มิใช่การเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ดังนั้น การพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ควรมุ่งลดช่องว่างระหว่างความพร้อมที่มีอยู่กับความคาดหวังของประชาชน ผ่านการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน และการบริหารจัดการเชิงพื้นที่อย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาเกิดความสมดุล ยั่งยืน และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

โดยสรุป แนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่บ้านร่มฟ้าไทยที่เสนอจากผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่และสามารถใช้เป็นฐานเชิงวิชาการในการกำหนดแนวทางและนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนและการเปิดจุดผ่านแดนใหม่บ้านร่มฟ้าไทย ผลการศึกษา ระดับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ลดความเสี่ยงจากการกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

1.2. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำและปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำและปรับปรุงแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนงานโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับระดับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้แผนพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

1.3. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบโครงการและกิจกรรมพัฒนาเชิงพื้นที่ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับระดับความพร้อมของประชาชน โดยเริ่มจากโครงการที่ไม่ซับซ้อนและใช้ศักยภาพของชุมชนเป็นฐาน ก่อนขยายไปสู่โครงการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวและมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลฐาน (Baseline Data) สำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ในอนาคต โดย

ใช้ระดับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชนเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินความก้าวหน้าและผลกระทบของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ

1.5. การนำผลการวิจัยไปใช้เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการและการต่อยอดการวิจัย ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นองค์ความรู้ทางวิชาการสำหรับนักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจในประเด็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะการศึกษาบทบาทของประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดในการวิจัยหรือการพัฒนา นโยบายในบริบทพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของประชาชนในแต่ละมิติ เช่น ด้าน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เพื่อให้เข้าใจกลไกและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2.2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจ ที่มาของความคาดหวัง ความกังวล และมุมมองของประชาชนต่อการพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนใหม่ในเชิงลึก

2.3. ควรมีการศึกษาติดตามผลหลังการดำเนินนโยบายหรือโครงการพัฒนา เพื่อประเมินการเปลี่ยนแปลง ของระดับความพร้อมและความคาดหวังของประชาชน รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงในมิติต่าง ๆ

2.4. ควรมีการพัฒนาเครื่องมือหรือดัชนีที่สามารถสะท้อนระดับความพร้อม ความคาดหวัง และผลลัพธ์ ของการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จตุพร มาเพิ่มผล. (2566). การประเมินระดับความคิดเห็นด้วยมาตราส่วนลิเคิร์ตในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารวิจัย ทางสังคม, 15(2), 45–60.

ชาญชัย อาจันสมมาตร. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ วงศ์ศรี. (2560). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนกับความพร้อมของชุมชน. วารสารการบริหารการพัฒนา, 7(1), 1–18.

สุวิมล ติรภานันท์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาจารย์ ฤทธิชัย. (2563). การพัฒนาความพร้อมของชุมชนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Colorado State University. (2014). Community Readiness Model handbook. Fort Collins, CO: Tri-Ethnic Center for Prevention Research.

Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1993). Management of organizational behavior: Utilizing human resources (6th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

OECD. (2009). How regions grow: Trends and analysis. Paris: OECD Publishing.

Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1968). Managerial attitudes and performance. Homewood, IL: Irwin.

Porter, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. New York: Free Press.

Porter, M. E. (2008). On competition. Boston, MA: Harvard Business School Publishing.

Vroom, V. H. (1964). Work and motivation. New York: Wiley.

World Commission on Environment and Development. (1987). Our common future. Oxford: Oxford University Press.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการสำเร็จ
ในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN INFORMATION TECHNOLOGY
USAGE AND THE ADMINISTRATIVE SUCCESS OF SCHOOLS UNDER THE
NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

นิธิตศักดิ์ พิธิลป์¹, มานะ สินธุวงษานนท์²

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Nitissak Pisil¹, Mana Sinthuwongsanont²

Vongchavalitkul University

Corresponding Author E-mail : Nitissak_pisil@vu.ac.th

(Received : 24 February, 2026; Edit : 12 March, 2026 ; Accepted : 13 March, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 2) ศึกษาความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน ได้มาด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 127 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเดียวกัน 1 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเท่ากับ 0.901 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษาเท่ากับ 0.962 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบสถิติ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการ รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร และด้านความมั่นคงปลอดภัย ตามลำดับ

2. ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน และด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

This study aimed to: 1) examine the level of information technology usage in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3; 2) investigate the level of administrative success of schools under the same office; and 3) analyze the relationship between information technology usage and administrative success of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and the samples were selected through stratified random sampling based on school size. The sample consisted of 127 schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3 in the 2024 academic year. Two respondents were selected from each school, including one school administrator and one teacher responsible for information technology in the same school, yielding a total of 254 respondents. The research instrument was a five-point Likert-scale questionnaire. The content validity index was 1.00. The reliability coefficient of the information technology usage questionnaire was 0.901, while that of the administrative success questionnaire was 0.962. Data were analyzed using frequency, percentage, and mean. Inferential statistics were conducted using Pearson's product-moment correlation coefficient at the .01 level of statistical significance.

The research findings revealed that

1. The overall level of information technology usage in schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3 was found to be at a high level. When considered by individual dimensions, all aspects were also rated at a high level. The dimension with the highest mean score was personnel competency and management, followed by infrastructure and resources, and information security, respectively.

2. The overall level of administrative success of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3 was found to be high. When examined by dimension, the highest mean score was observed in learner-centered instructional management, followed by student quality and internal school management processes, respectively.

3. The relationship between information technology usage and administrative success of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3 was positively correlated at a high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords : Information Technology Utilization, Success in School Administration, School Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ประเทศไทยจึงได้กำหนดนโยบาย “แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับสังคมดิจิทัล (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561) ในบริบทการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา การวางแผน การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล ตลอดจนการจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูลด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และนักเรียนอย่างรวดเร็วและแม่นยำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการสื่อสารระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ (จันทนา ผ่องใส, 2562) จึงกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวก แต่เป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่ช่วยให้สถานศึกษาปรับตัวและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ยังมีบทบาทสำคัญต่อการ

ประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพผู้เรียนผ่านระบบฐานข้อมูล การวัดและประเมินผล อิเล็กทรอนิกส์ และระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งช่วยให้สถานศึกษานำข้อมูลมาใช้ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) รวมทั้งสนับสนุนการบริหารบุคลากร งบประมาณ และการสื่อสารภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และทัน ต่อสถานการณ์ (จันทนา ผ่องใส, 2562)

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่ายังมีข้อจำกัดด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งในด้านความทันสมัย ความเสถียร ของระบบ การเชื่อมโยงข้อมูล และสมรรถนะของบุคลากร ส่งผลให้การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการ ใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่สามารถดำเนินได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2568) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและศักยภาพบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล

แม้เทคโนโลยีสารสนเทศจะถูกนำมาใช้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับการใช้และประสิทธิผลยัง แตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโดยรวม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่สามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน กระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างยั่งยืน

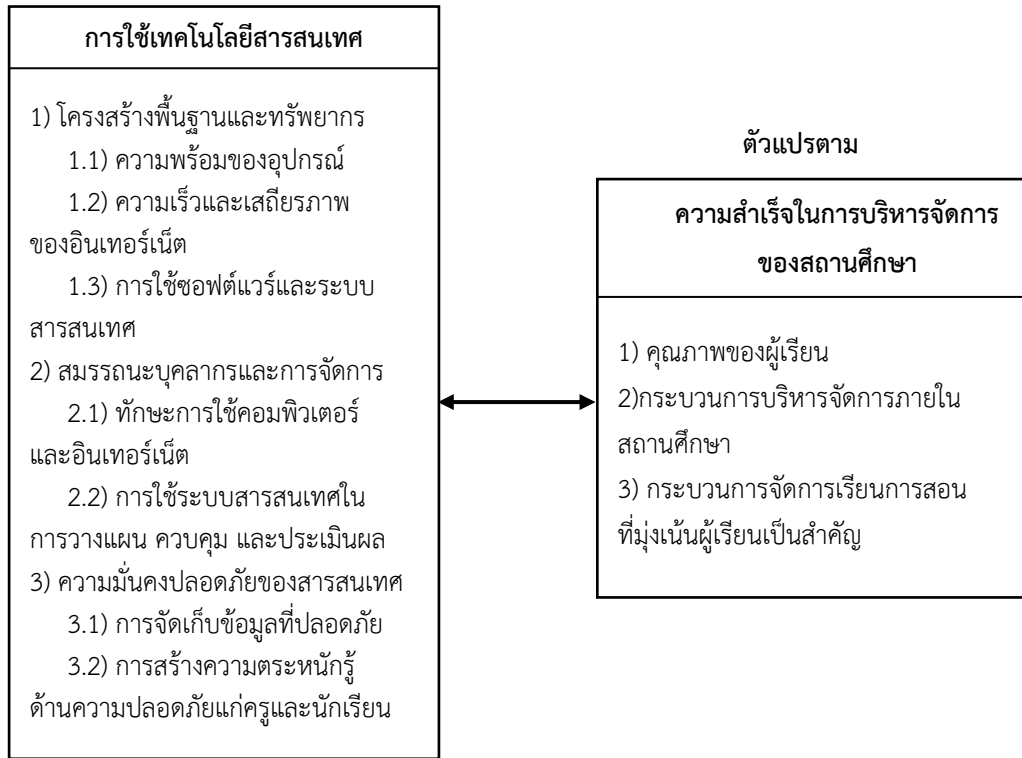
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวทางการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) มาใช้เป็นหลัก ในการกำหนดองค์ประกอบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจำแนกออกเป็น 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) โครงสร้าง พื้นฐานและทรัพยากร 2) สมรรถนะบุคลากรและการจัดการ และ 3) ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ ความสำเร็จใน การบริหารของสถานศึกษาผู้วิจัยได้นำกรอบมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) คุณภาพของผู้เรียน 2) กระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา และ 3) กระบวนการจัดการเรียนการ สอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 182 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 75 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 104 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 127 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, & Morgan (1970, อ้างถึงในสมบุรณ์ ต้นยะ, 2567) แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา และนำมาแบ่งเทียบสัดส่วนประมาณค่าของกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเดียวกัน 1 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 254 คน

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ : การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

(1) ความพร้อมของอุปกรณ์

(2) ความเร็วและเสถียรภาพของอินเทอร์เน็ต

- (3) การใช้ซอฟต์แวร์และระบบสารสนเทศ
  - 2) สมรรถนะบุคลากรและการจัดการ
    - (1) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
    - (2) การใช้ระบบสารสนเทศในการวางแผน ควบคุม และประเมินผล
  - 3) ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ
    - (1) การจัดเก็บข้อมูลที่ปลอดภัย
    - (2) การสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย
2. ตัวแปรตาม : ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา
- 1) คุณภาพของผู้เรียน
  - 2) กระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา
  - 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 แบ่งเป็น 3 ด้าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย

- 1) โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร
- 2) สมรรถนะบุคลากรและการจัดการ
- 3) ความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสำเร็จในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 แบ่งเป็น 3 ด้าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย

- 1) คุณภาพของผู้เรียน
- 2) กระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา
- 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และความสำเร็จของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบ การสร้างเครื่องมือ

2. เครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence, IOC) แลวัดการอง ข อ คำถามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าวัดคุณลักษณะได้ตรงกับนิยามเชิงปฏิบัติการโดยคัดเลือกคำถามของแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00

3. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณา แล้วจึง นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือในรายด้านและทั้งฉบับตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปพบว่า แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 3

ด้าน มีความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ในระดับสูง โดยด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 ด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการ จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.836 และด้านความมั่นคงปลอดภัย จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 ทั้งนี้ เครื่องมือทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.901 ในส่วนของแบบสอบถามความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้านเช่นกัน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก โดยด้านคุณภาพของผู้เรียน จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.969 ด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 10 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.915 โดยภาพรวมทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ฉบับสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จัดส่งไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทาง QR Code โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร และครู ในการตอบแบบสอบถามและส่งคำตอบกลับให้ผู้วิจัย ทาง Google form
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดตามการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผ่าน QR Code ซึ่งผู้ตอบสามารถกรอกแบบสอบถาม และส่งคำตอบกลับมายังผู้วิจัยผ่าน Google Form ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับ 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. รวมผู้ให้ข้อมูล 2 คน เป็น 1 หน่วย และหาค่าเฉลี่ยการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. วิเคราะห์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้โดยแปลความหมายดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา น้อยที่สุด
4. วิเคราะห์ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้โดยแปลความหมายดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา น้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา น้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับความสำเร็จในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดย วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้ว นำเอาค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, น.314) โดยแปลความหมายดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.91 -1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.71 -0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.31 -0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.01 -0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

ผลการวิจัย

1. ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร (X_1)	4.26	0.51	มาก	2
2. สมรรถนะบุคลากรและการจัดการ (X_2)	4.32	0.54	มาก	1
3. ความมั่นคงปลอดภัย (X_3)	4.25	0.58	มาก	3
รวม	4.28	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการ ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร ($\bar{X} = 4.26$) และด้านความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X} = 3.25$) ตามลำดับ

2. ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	ลำดับ
1. คุณภาพของผู้เรียน (Y_1)	4.35	0.46	มาก	2
2. กระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา (Y_2)	4.26	0.64	มาก	3
3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Y_3)	4.44	0.50	มาก	1
รวม	4.35	0.51	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.35$) และด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตารางที่ 3 เมทริกซ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จ ในการบริหารของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวม และ รายด้าน

	X ₁	X ₂	X ₃	X _{tot}
Y ₁	0.833**	0.833**	0.876**	0.833**
Y ₂	0.743**	0.809**	0.797**	0.832**
Y ₃	0.757**	0.816**	0.804**	0.876**
Y _{tot}	0.816**	0.862**	0.866**	0.869**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีความสัมพันธ์กัน ในทางบวกอยู่ในระดับสูง มีความสัมพันธ์ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 0.743 ถึง 0.876 ความมั่นคงปลอดภัยกับกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) สูงที่สุด ($r_{x_3y_1} = 0.876$) และโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรกับกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษามีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ต่ำที่สุด ($r_{x_1y_2} = 0.743$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับความสำเร็จในการบริหาร ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีประเด็นที่สามารถนำมา อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุก ด้าน โดยด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร และ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ตามลำดับ อภิปรายได้ดังนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการอยู่ใน ระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็น ระบบ ทั้งในด้านการวางแผน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1989) ในทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ที่อธิบายว่า การรับรู้ประโยชน์และ ความง่ายในการใช้งานของเทคโนโลยีส่งผลโดยตรงต่อการยอมรับและการนำเทคโนโลยีไปใช้จริง โดยเมื่อบุคลากรมี สมรรถนะและทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยี ย่อมทำให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรเกิดประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2016) ที่ระบุว่าความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงในองค์กรการศึกษาขึ้นอยู่กับความ

พร้อมและศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวมีความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในระดับสูง และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ ศารทูลวณิช (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของการศึกษาในโรงเรียนเขตอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีความพร้อมและมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสูง โดยเฉพาะด้านสมรรถนะบุคลากรและการจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ การเสริมสร้างมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยของสารสนเทศให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น จะช่วยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในระยะยาว

2. ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน และด้านกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ตามลำดับ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1938) ที่เน้นว่าการจัดการเรียนรู้ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงผู้เรียนเป็นสำคัญที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านคุณภาพของผู้เรียนซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นฐานสำคัญ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา กระแสศิลป์ (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับความสำเร็จในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสำเร็จในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาในระดับสูง โดยเฉพาะด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายในให้มีความเข้มแข็งและทันสมัยยิ่งขึ้นจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนและความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

3. ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ในทิศทางบวกอยู่ในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับที่สูงขึ้น จะส่งผลให้ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาสูงขึ้นตามไปด้วยอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Laudon & Laudon (2018) ที่อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการองค์กร ทั้งด้านการวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสาร และการควบคุมงาน ซึ่งเมื่อองค์กรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเป็นระบบและเหมาะสม ย่อมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการโดยรวม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ของ Davis (1989) ที่ระบุว่า การรับรู้ประโยชน์และความง่ายในการใช้งานของเทคโนโลยีส่งผลต่อการยอมรับและการนำเทคโนโลยีไปใช้จริงในองค์กร เมื่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีทัศนคติที่ดีและมีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมทำให้การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุด และส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ของการบริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงยังสะท้อนให้เห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการยกระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีความคล่องตัวและโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการขับเคลื่อนองค์กรสู่คุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรา บุญตะหล้า (2563) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและระบบบริหารจัดการ จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับกระบวนการบริหารในทุกด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดสรรทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา เช่น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือความพร้อมด้านงบประมาณ เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุหรือเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

จันทนา ผ่องใส. (2562). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้ สถิติเพื่อการวิจัย ฉบับปรับปรุง (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.

ชลธิชา กระแสศิลป์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับความสำเร็จในการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุชรา บุญตะหล้า. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน

- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
สมบูรณ์ ต้นยะ. (2567). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (2568). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี
งบประมาณ 2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3.สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2561). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร
และการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
_____. (2563). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning).
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563). Digital Government Development Plan (พ.ศ. 2563 –
2567). กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล.Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived
ease of use, and user acceptance of
Information technology. MIS Quarterly, 13(3), 319–340. Dewey, J. (1938). Experience and
education. New York, NY: Macmillan.Drucker, P. F. (1993). Post-Capitalist Society. New York, NY:
HarperBusiness.
Fullan, M. (2016). The new meaning of educational change (5thed.). New York: Teachers
College Press.
Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2018). Management Information Systems: Managing the
Digital Firm (16th ed.). New Jersey: Prentice Hall.